

TRANSILVANI'A.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Acésta fóia ese câte 2 cóle pe luna si costa 3 florini val. austr., pentru cei ce nu sunt membrii asociatiunei.
Pentru strainatate 9 franci (lei noi) cu porto postei.

Abonamentul se face numai pe câte 1 anu intregu.
Se abonédia la Comitétulu Asociatiunei in Sibiiu, séu prin posta séu prin domnii colectori.

Sumariu: Academi'a romana. Raportulu secretariului generalu asupr'a lucrariloru Academiei romane in decursulu anului 1885—1886. — Resboiulu Cruciatiloru sau rebeliunea iobagiloru din anulu 1514. — Petitiune din anulu 1849 in privinti'a episcopiei Versietului. — Alte documente istorice relative la istori'a romaniloru 18-lea (Continuare din Nr. 5—6). — Scól'a superióra de fetitie din Sibiiu, colecte.

Academi'a romana.

Raportulu secretariului generalu asupr'a lucrariloru Academiei romane in decursulu anului 1885—1886.

Domnilorú Colegi!

Inainte de a ve expune relatiunea obicínuita asupr'a lucrariloru indeplinite de Academie in decursulu anului incetatu, am durerea a ve comunicá incetarea din viétia a unuia din colegii nostri si a unora din membrii onorari si corespondenti.

Membrulu Academiei Dr. Atanasie Fetu a incetatu din viétia la 3 (15) ale lunei curgátore. Scirea despre acésta ne-a sositu tocmai in diu'a inmorméntarii, asia încátu a fostu peste putintia cá Academi'a se fie directu representata la ceremonia funebra. Meritele pe cari si le-a cástigatu Doctorulu Fetu prin indelungata sa activitate sunt cunoscute tuturorú romaniloru. Elu a facutu sacrificii insemnate pentru cultivarea sciintielorú naturale, pentru ajutorarea studiiloru tinerimii romane, si a scrisu mai multe opere sciintifice si medicale. Academi'a îi pastréza cu deosebire o adanca recunoscintia pentru donatiunea unui fondu destinatú in specialu sciintielorú naturale si care pórtá numele seu.

La 29 Aprilie (11 Maiu) 1885 a incetatu din viétia Visarionu Romanu, membru corespondentu pentru sectiunea literara. Reposatulu a desvoltatu o insemnata activitate pentru respândirea culturei in poporulu romanu.

La 9 (20) Iulie 1885 a incetatu din viétia membrulu corespondentu pentru sectiunea sciintifica, Dr. M. G. Obedenaru, a caruia zelu neobositu pentru sciintia si pentru prosperitatea Academiei ne este tuturorú cunoscutu. Elu a imbogatitu colectiunile nóstre cu carti si documente istorice, ne-a pusú in relatiune cu archivele Vaticanului, si a facutu insemnate lucrari statistice si

filologice, cunoscute si apreciate si aiurea de lumea invetiata. Obedenaru a doveditu prin faptu intielegerea si interesulu celu mare pe care-lu nutriá pentru marea institutiune nationala ce representamu, facéndu-ne donatiune tóta averea sa.

La 10 (22) Ianuarie 1886 s'a primitu alta scire intristátore despre pierderea Doctorului Gheorghe Cuciu-reanu dela Iasi, fostu ministru alu instructiunii publice in Moldov'a si membru corespondentu pentru sectiunea sciintifica. Meritele acestui barbatu pentru organizarea spitaleloru si a serviciului sanitaru in Moldov'a, precum si starnintiele lui in ale instructiunii publice sunt titluri, cari îi asigura amintirea unui barbatu luminatu, activu si patriotu.

Anulu trecutú ne-a rapitu asemenea doi dintre cei mai ilustru si mai stimati membri onorari din strainatate.

Emile Egger, renumitulu elenistu si profesoru alu Sorbonei, a incetatu din viétia la 30 Augustu st. n. 1885. Pierderea ilustrului eruditú a atinsu in specialu pe mai multi din colegii nostri, cari s'au adaptatu la lectiunile lui pline de eruditiune si de nemarginita iubire pentru studiulu literaturéi elene.

G. Vegezzi-Ruscalla a incetatu din viétia la 2 Decembre 1885 st. n. In decursulu aniloru grei, in cari Romanii se luptau pentru recástigarea independentiei lorú, acestu barbatu au fostu unulu dintre cei mai activi amici ai natiunii nóstre si a sustinutu caus'a românesca fara incetare prin scrierile sale.

Pierderea durerósa suferita de natiunea intréga prin incetarea din viétia a lui C. A. Rosetti a lovitú si Academia nóstra. Rosetti fusese numitu membru alu Societati Academice chiar la fundarea ei, prin decretulu dela 2 Iunie 1867. Dintr'unu excesu de modestie elu n'a voitú nici odata se ia parte la lucrarile Societatiéi, nici dupa reorganizarea ei la 1879, cându au fostu din nou invitatú se-si ia intre noi loculú ce i s'a acordatu prin

numirea dela 1867. Totusi de dreptu, daca nu de faptu, elu a fostu membru alu acestei institutiuni, prin munc'a lui neobosita si constanta pe terèmulu întregi culturi nationale.

Delegatiunea si-a facutu datoria de a arată durerea nôstra a tuturor'a familiiloru acestoru colegi incetati din viétia.

I. Siedintiele de preste anu.

In decursulu anului siedintiele de septemàna, publice sau private, au fostu ocupate cu diferite comunicari, si discutiuni sciintifice sau administrative. Voiu amintí dintr'acestea numai pe cele mai insemnate.

In siedinti'a dela 12 Aprilie 1885 Dlu V. A. Urechia, a aratatu indoielile, ce are asupra adeveratului autoru alu cartiei „Osservazioni storiche, naturali e politiche intorno la Valachia e Moldavia, Napoli 1788“, cunoscuta sub numele lui Raicevici. Aceste indoieli au fostu provocate prin faptulu, cà acésta carte s'a tiparitu in o noua editiune italiana sub numele lui Sestini, cunoscutu prin alte publicatiuni privitoare la tierile romane.

In siedinti'a dela 30 Augustu s'a comunicatu catalogulu bibliotecei foste a lui Gheorghe Lazaru. Protosincelulu Dr. Ilarionu Puscaru din Sibiu a adunatu acésta colectiune de carti dela rudele vestitului dascalu din Avrigu si a tramisu Academiei unu catalogu, din care se vede cà valórea loru intrinseca nu e insemnata.

In siedinti'a publica dela 4 Octombre Dlu V. A. Urechia a cetitu unele capitole din „Schitiele de istori'a literaturii romane“, cari de atunci s'au si publicatu in volumu, precum si unele parti din nou'a sa drama „Martialu“.

Dlu membru corespondentu Gr. G. Tocilescu a prezentatu Academiei, in mai multe siedintie, înteresante relatiuni despre inscriptiunile romane descoperite in tíera in anulu trecut. De o deosebita insemnata este o inscriptiune dela Recic'a, despre care D-nia sa a relatatu Academiei in siedinti'a dela 6 Decembre si din care resulta, cà pe teràmulu satului Recic'a de astadi se ridicá in timpurile romane Colonia Romula si cà la anulu 248 s'a construitu unu vallum impregiurulu zidului orasului, cà se protéga pe locuitorii coloniei.

Academi'a a luat si in acestu ànu, cà si in cei precedenti, partea sa la marea serbatóre nationala dela 10 Maiu.

In siedinti'a dela 3 Maiu, care precedá acésta mare òi, amu avutu siedintia publica, in care Dlu Gr. G. Tocilescu a facutu o comunicatiune asupra unei noue si pretiose diplome militare de la imperatulu Traianu descoperita in Dobrogea si care este unic'a in Museulu nostru de anticitati.

Comunicarea D-lui Tocilescu a fostu precedata de cetirea unoru notitie ale subscrisului despre unu biletu autografu alu lui Mihaiu Vitezulu si despre monede de la Alexandru celu Bunu, pe cari am avutu fericirea a le darui colectiuniloru Academiei, precum si despre unu stégu alu lui Sierbanu Voda Cantacuzino care se pastréza in Museulu dela Dresd'a si de pe care am depusu o fotografie.

In siedinti'a dela 7 Februarie a. c. Dlu membru corespondentu Gr. G. Tocilescu a intretinutu Academi'a si publiculu asupra elaboratului D-lui colegu G. Baritiu despre orasiul romanu *Apulum*.

Din siedintiele de septemàna s'au recomandatu Sectiuniloru lucrarile de competinti'a loru. In specialu Sectiunii istorice s'au recomandatu dóue lucrari trimise de Dlu G. Baritiu, doue rapórtte ale D-lui Gr. G. Tocilescu adresate Ministeriului Instructiunii publice, despre mai multe monastiri din tíera.

Sectiunile ne voru relatá despre decisiunile luate de dènsese.

Despre tóte ameruntele ocupatiuniloru nôstre in siedintiele septemànale veti puté luá cunoscintie din *Anale*.

Sum'a prevediuta in budgetulu anualu pentru diurnele siedintieloru de septemàna nefiindu de ajunsu in acestu anu, faptulu s'a comunicatu Academiei in siedinti'a dela 31 Ianuarie a. c. in care s'a decisu in unanimitate a nu se depasi sum'a budgetara, renunsiandu la diurne membri cari au venitu la siedintiele ulterioere.

II. Publicatiunile Academiei.

Starea publicatiuniloru nôstre este urmatórea:

1. *Analele* pe anulu 1884—1885 (Tom. VII. Sect. I), partea administrativa si desbaterile, s'au tiparitu in scurtu timpu dupa inchiderea sesiunii generale trecute si fara întârziere s'a impartitu si pusu la dispositiunea publicului.

Din sectiunea a II-a din acelasi volumu s'au tiparitu 39 cóle, in cari se cuprindu tóte memoriile, cari fusesera puse la dispositiunea cancelariei, in numeru de 5 si cari sunt:

1. Flor'a din fostulu districtu românescu alu Naseudului in Transilvania. Discursu de receptiune de Fl. Porcius; cu respunsulu D-lui P. S. Aurelianu.

2. Cuvèntu despre espeditia lui Igoru Sveatoslavici, Principele Novgorodului nordicu, contra Polovtiloru sau Cumaniiloru. Traducere si note de A. Papadopolu-Calimachu.

3. Inscriptiunea de la monastirea Razboienii din Judetiulu Neamtului, comentata de P. S. S. Ep. Melchisedecu.

4. O visita la câte-va monastiri si Biserici antice din Bucovin'a de P. S. S. Ep. Melchisedecu.

5. Câte-va inscriptiuni si documente din Bucovin'a adunate de S. Fl. Marianu.

Aceste memorii s'au tiparitu dupa obicei si separat. Ele inse nu au fostu suficiente pentru a forma unu volumu, din care cauza volumulu nu s'a inchisu, ci astépta mai inainte a fi completatu cu mai multe memorii cari sunt in întârziere.

2. Colectiunea de poesii populare din Ardélu s'a terminatu de tiparitu dimpreuna cu glosariul intocmitu de Dlu membru corespondentu J. U. Jarnik si cu o prefatia de Dlu A. Bãrsanu. Volumulu s'a publicatu sub titlulu: *Doine si strigaturi din Ardélu*.

3. *Psaltirea lui Dosofteiu*. S'a tiparitu in decursulu anului intregu textulu in 32 cóle in 8°. Intróducere la acésta publicatiune este preparata, dar diferite

cauze au întârziat tipărirea ei. Indata inse dupa închiderea sesiunii generale această publicare se va termina.

4. Dlu colegu I. Sbiera a sfârșit în decursul anului tipărirea pretiosului textu din testamentul nou cunoscutu sub numele de *Codicele Voronetianu* conformu insarcinării ce i s'a datu de către Academie. D-sa a înzestratu editiunea cu un glosaru completu alu textului, precum si cu unu studiu lungu si ameruntitu asupra lui.

5. În sesiunea generala trecuta (siedinti'a din 5 Martie) a-ti decisu a se retipari cronic'a lui Mironu Costinu, si Dlu colegu V. A. Urechia, care s'a insarcinatu cu această lucrare, a si inceputu tipărirea, din care s'a facutu până acum 10 côle. Dlu Urechia a datu lucrării sale o întindere multu mai mare de câtu cea prevediuta, voindu a publica in această editiune toate operele cunoscute ale lui Mironu Costinu, atâtu cele nepublicate câtu si cele deja tiparite in alte editiuni. Ministeriulu instructiunii publice a binevoitu a veni in ajutorulu acestei lucrari, luându asupra sa sumele cari aru trece preste 2000 lei prevediuti in budgetulu Academiei.

6. Lucrarea premiata a D-lui Gr. G. Tocilescu *Tieranulu românii*, nu a inceputu a se tipari. Manuscriptulu se afla la autoru spre alu revedé si sum'a de 2000 lei prevediuta in budgetu pentru tipărirea lui a ramas neatinsa. Speramu că in anulu curentu această lucrare se va tipari.

7. In aceiasi situatiune se afla si catalogulu epigraficu alu Museului de anticitati, pentru care a-ti prevediutu, in budgetulu anului trecut, sum'a de 1000 lei.

8. In sesiunea trecuta a-ti acordatu colegului nostru Dlui S. Fl. Marianu sum'a de lei 500 că ajutoriu pentru publicarea colectiunii de *Descântece* adunate de Dnia Sa. Dlu colegu Marianu nu ne-a facutu până acum nici o comunicare asupra acestei publicatiuni.

9. In sesiunea generala trecuta a-ti aprobatu propunerea facuta de Dlu P. Ispirescu, tipografulu Academiei, de a face o noua editiune a „Istoriei lui Mihaiu Vitezulu de N. Balcescu“. Dupa decisiunea luata atunci, noua editiune a acestei opere erá a se face dupa manuscrisele autorului, reproducendu-se toate notele la textu, cari au fostu toate omise in editiunea facuta la 1878 de Dlu colegu A. Odobescu. Manuscrisulu lui Balcescu este in sa cea mai mare parte numai prima redaetiune, ear notele sunt adeseori dispuse provisoriu, asia încât este foarte greu a sci la ce anume locu din textu se referu. Pentru această ar fi necesaru a se controlá aproape toate notele cu cartile din cari sunt luate. Acesta controlare cere inse o munca foarte îndelungata, asia încatu a fostu peste putintia că Delegatiunea cu personalulu cancelarie sé o póta executá. Acesta dificultate a fostu comunicata Academiei in siedinti'a dela 11. Octobree trecut, cându s'a decisu a se lasá lucrarea in suspensiune si a se raportá casulu sesiunii generale pentru a se luá mesurile necesare in consecintia.

10. Indata dupa închiderea sesiunii trecute colegulu nostru Dlu B. P. Hasdeu a inceputu tipărirea *Marului Etimologicu* alu României. Primele două fascicule

din această însemnata lucrare, cari forméza întâia jumatate din celu dintâiu volumu, ve sunt cunoscute. In aceste doué fascicule se cuprindu cuvintele de la *A—Aflu*.

Dlu Hasdeu ne va face o relatiune mai ameruntita despre starea lucrării sale si despre continuarea ei. In decursulu anului Dsa a tinutu Academia in curentu despre progresulu lucrării si in mai multe siedintie a cetitu unii articoli dintr'insa. Dlu Hasdeu ne promite, că in scurtu timpu volumulu întâiu, adeca întréga litera *A*, va fi terminatu.

III. Publicatiunile Hurmuzaki.

Din raportulu, pe care am avutu onóre a vi-lu presintá la deschiderea sesiunii generale trecute, a-ti veditu intinderea ce s'a datu cercetariloru si tipariloru de documente istorice, cari completéza colectiunea adunata de nemuritorulu nostru Eudoxiu Hurmuzaki. In decursulu anului incetatu aceste lucrari au facutu noué progrese si s'au deschisu noué isvóre de cercetari.

Starea acestei publicatiuni istorice, pe care o putemu numi asta-di monumentalá, este urmatórea in momentul de fatia:

1. Din seria *Documentelorú privitoare la istoria Românilorú*, s'a terminatu de tiparitu in decursulu anului volumulu V. partea I, care erá de abia inceputu la adunarea generala trecuta. In acestu volumu, de XXII si 547 pagine, se cuprindu documentele adunate de Hurmuzaki pentru anii 1650—1699.

2. Dupa terminarea partiei I-a volumulu V. s'a inceputu tipărirea partiei a II-a a aceluiasi volumu, avendu a cuprinde documente adunate din Archivulu Statulu si din Bibliotec'a San-Marco de la Venetia, precum si din diferite archive si biblioteci de la Rom'a. Din această parte s'a tiparitu până acum 386 documente in 31 côle (pagine 248). La sfârșitul partiei a II-a a volumulu, se va tipari unu indice generalu alfabeticu asupra cuprinsulu documentelorú din amendoué partile lui.

3. Din *Fragmente zur Geschichte der Rumänen* s'a terminatu de tiparitu si s'a publicatu volumulu IV. S'a tiparitu apoi intregu volumulu V, care nu mai astépta pentru a esi la lumina de câtu indicele alfabeticu.

4. Colectiunea de documente adunate sub îngrijirea D-lui colegu A. Odobescu din Archivele Ministeriului de externe din Paris s'a terminatu de tiparitu. Ea a fostu precedata si completata prin colectiunea de documente adunate si extrase de D-lu Gr. G. Tocilescu, pentru secolulu XVI si o parte din alu XVII, din diferite publicatiuni franceze, precum si din Bibliotec'a Nationala dela Paris. Acestu materialu a fostu impartitu in doué parti, cari forméza doué mari volume: I-lu cuprindiendu anii 1518—1780 de 135 côle (pagine LXXII si 1003), alu II-lea cuprindiendu anii 1781—1814, de 101 côle (pagine XLVIII si 756).

Pentru documentele cuprinse in aceste 2 volume, in numeru de 2402, este in lucrare unu indice generalu si completu alfabeticu, care se va tipari in decursulu anului viitoru.

Tabloulu urmatoriu arata starea actuala a tuturoru documentelor tiparite in acésta colectiune pâna acum :

Volumul.	Anii.	Documente	Adunate de Hurmuzaki.	Adause de Academie.
III	1576—1599.	443	341	102
IV p. 1.	1600—1649.	629	629	—
IV p. 2.	1576—1650.	732	—	732
V p. 1.	1650—1699.	362	362	—
V p. 2.	1650—1699.	386	—	386 in curs de tiparire
VI	1700—1750.	355	355	—
VII	1750—1818.	308	308	—
Suplem. I.	1518—1780	1414	—	1414
„ II.	1781—1814.	988	—	988
		5617	1995	3622

5. In anulu trecutú am avutu onóre a ve arată modulu, in care Comisiunea publicatiunilor Hurmuzaki, a hotaritu la 1 Iulie 1884, se se completeze colectiunea cu documentele secolilor XIII, XIV si o parte din XV, cari sunt a se aduná din diferitele publicatiuni anterióre facute mai cu séma de straini. Am aretatu atunci, cá cu acésta lucrare Comisiunea a insarcinatu pe D-lu membru corespondentu alu Academiei Nicolae Densusianu. In decursulu anului incetatu D-sa a continuatu fára intrerupere cercetarile spre acestu scopu. D-sa a estrasu pâna acum 1400 documente privitóre la Români, incepédu cu anulu 1200, din diece mari publicatiuni, si anume din :

Fejer, Codex diplomaticus Hungariae. 41 vol. 8°.

Theiner, Vetera monumenta Poloniae et Lithuaniae gentiumque finitimarum historiam illustrantia. Vol. I, II.

Theiner, Vetera monumenta Slavorum meridionalium historiam illustrantia. Vol. I, II.

Theiner, Vetera monumenta historica Hungariam Sacram illustrantia. Vol. I, II.

Codex diplomaticus Comitum Károlyi. I.

Ljubic, Monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalum. Vol. I, II, III, IV.

Ant. Szeredai, Notitia veteris et novi capituli ecclesiae Albensis Transilvaniae.

Kemény, Notitia historico-diplomatica Archivi. . . Capituli Albensis.

Fr. Pesty, A Szörenyi Bánság. Vol. III.

Kurz, Magazin für Geschichte Siebenbürgens. Vol. I, II.

Engel, Geschichte der Moldau und Walachey.

Századok 1882.

Cuprinsulu tuturoru documentelor alese spre a fi reproducute a fostu resumatu in scurtu si resumatele au fostu asiezate in ordine cronologica, insemnându-se la fie-care publicatiunea in care documentulu se afla tiparitu.

In anulu trecutú am avutu onóre a ve comunicá cá prin mijlocirea reposatului Obedenaru s'au colationatu pâna acum aprópe tóte documentele privitóre la istoria nóstra, cari au fostu publicate de Theiner din archivulu Vaticanului. Lucrarea acésta se continua si gresielile constatate se voru avé in vedere la retiparirea documentelor in colectiunea nóstra.

O deosebita deficultate presinta in sa numele proprii, mai cu séma cele topografice. De aceea pre lângá colationarea lorú s'au luatú mesuri a se decalcá esactu dupa

originale si a se reproduce in facsimile litografice, pentru ca istoricii sa aiba sub ochi aceste facsimile când ar fi vre-o indoiala asupra cetirii vre unui nume. Lucrarea acésta, inceputa asemenea prin mijlocirea reposatului Obedenaru, se continua si speramu cá peste puçinu timpu aceste facsimile, dispuse pe trei tabele, voru fi gata si ni se voru trimite.

La amendoue aceste lucrari, pentru cari se ceru solide cunoscintie paleografice, suntem ajutati de persóne fórté competente dela Rom'a.

6. Decopiarea de documente din Archivulu de Statu din Venetia sub ingrijirea D-lui Cechetti si din Biblioteca Marciana sub a D-lui C. Soranzo, continua si primimu numeróse copii de documente de celu mai mare pretiu mai cu séma pentru istoria secolilor XVI, XVII si XVIII.

7. In var'a anului trecutú Ministeriulu Instructiunii publice a insarcinatu pe bibliotecarulu Academiei, D-lu I. Bianu, a face o calatorie in Galitia pentru cercetari literare si istorice, comunicându-i totu-odata, cá relatiunea asupr'a acestei calatorii se o presinte de a dreptulu Academiei.

Academia, ascultându acésta relatiune, a decisu, in siedinti'a dela 10 Octobre trecutú, cá rezultatele si informatiunile adunate in acea calatorie se se intrebuintieze pentru completarea colectiunii Hurmuzaki, dispunédu-se decopiarea documentelor semnalate. Cu ocasiunea calatoriei sale, D-lu Bianu a facutu cercetari in mai multe biblioteci si archive ale Galitiei, luându insemnari despre documentele privitóre la istoria Românilorú. Pe bas'a acestorú insemnari s'a dispusu de o cam data decopieri de documente in bibliotec'a Ossolinski din Lemberg, in Archivulu Institutii Stavropighia din acelasi orasiu, in bibliotecele Czartoryski si a Universitatii Jagellonice din Cracovia. S'au primitu pâna acum copii de pe numeróse documente din aceste colectiuni si lucrarea continua.

Cu deosebire istoria relatiunilor Domnilorú Moldovei in secolulu XVII cu Polonia cástiga o multime de noue informatiuni de cea mai mare insemnatate.

8. Dlu colegu V. A. Urechia, in mai multe siedintie de peste anu, a atrasu atentiunea Academiei asupra numeróselorú documente istorice, cari se afla prin archivele tribunalelorú si curtilorú de justitie ale Moldovei.

Spre a mijloci decopiarea celorú mai pretióse dintre dênsele i s'a pusú la dispositiune de cátra Delegatiune 200 lei. Copiile cástigate voru apartiné materialelorú istorice ale colectiunii Hurmuzaki, cu alu carui fondu se facu.

IV. Cercetari și explorari sciintifice.

Restrinsule mijlóce de cari dispune Academia ne permitu a da fórté puçine cercetari sciintifice de ori-ce natura.

1. Sum'a de 5000 lei trecuta in budgetulu anulu pentru copierea de documente istorice a fostu impartita intre dnii colegi A. Odobescu si G. Baritiu. Pâna acum numai dl G. Baritiu a trimisu mai multe documente copiate in Transilvania si Ungaria, cari au fostu comuncate Academiei in siedintia dela 12 Iuliu trecutú.

In decursulu anului sau datu Directorului Museului de anticitati sumele remase pentru Museu din anulu trecut, cari au fostu cerute pentru aducerea anticitatiloru descoperite la Adam-Clissi si pentru alte cheltueli ale Museului.

3. Infintiandu-se Institutulu metereologicu in Bucuresci, Academia, in siedinti'a din 31 Maiu, sub rezerv'a aprobarii sesiunii generale, i-a datu instrumentele metereologice cumperate in anii trecuti si din cari o parte s'au deterioratu cu ocasiunea incendiului. I s'a datu totu o data si suma de 300 lei care fusese trimisa de jude-tiulu Iasii pentru a se face acolo o statiune metereologica.

4. In urm'a relatiunii verbale facute de dl V. Babesiu, in sesiunea trecuta a sectiunii istorice, asupra cercetariloru archeologice in Banatu cu cari au fostu insar-cinatu acum doi ani, D-sa va presentá acuma rapor-tulu seu asupra progreselor ce au facutu aceste cercetari.

V. Legate si donatiuni.

In decursulu anului s'au facutu Academiei trei le-gate testamentare, asupra carora Academia, in siedintiele de peste anu, a luat decisiuni provisorie, remáindu cá in sesiune generala, conformu art. 7 lit. n din Statute sè se ia asupra lor decisiuni definitive si sè se regulenteze:

1. Reposatulu A. I. Dimitriu, fostu profesoru si directoru la scol'a comerciala din Iasi, a lasatu prin tes-tamentul seu Academiei doue bucàti obligatiuni 6% de càte 500 lei, cu conditiunea, cá sè se deie cá premiu celei mai bune compositiuni literare pentru scólele comerciale din Iasi, si pentru biografia sa.

In siedinti'a dela 12 Aprilie Academia a decisu a nu primi acestu legatu.

2. Reposatulu Gheorge San-Marin, proprietariu in Bucuresci, prin testamentulu seu a lasatu diece mii lei Academiei romàne, alu caroru venitu va servi de a se da premiuri ce voru purtà numele seu.

Academia, in siedinti'a dela 11 Octombre a. tr., a decisu a primi acestu legatu si dupa acèsta decisiune s'a si incassatu sum'a fondului.

3. Reposatulu Dr. M. Gr. Obedenaru, prin testa-mentulu seu a lasatu Academiei nuda proprietate a in-tregei sale averi, fàra a impune nici o conditiune asu-pra intrebuintariii ei. Acèsta avere consta in:

a) 3000 franci venitu in renta francesa 3%. Tit-lurile de renta suntu depuse la Banc'a Franciei, afara de unu titlu de 50 franci venitu, care se afla la reposatulu.

b) 65,000 lei in scrisuri fonciare rurale 7% si 12,000 in scrisuri fonciare 5% depuse la Banc'a Natio-nala a Romàniei.

c) Partea reposatului din-mosia Obedeni, care aduce 12,000 lei venitu pe anu.

Usufructulu de sub a) si b), reposatulu l'a lasatu so-tiei sale càtu va trai; ear usufructulu mosiei, fratelui seu Pandeles pe viatia. Dupa mórtea acestora intregu veni-tulu va fi alu Academiei.

Academi'a, in siedinti'a dela 16 Augustu, a decisu a primì acestu legatu. In consecintia s'au facutu formalitatile necesare pentru intrarea in posesiunea averii lasate.

S'a mijlocitu ridicarea valoriloru aflatóre la Banc'a nationala si depunerea lor la Cassa de depuneri si con-semnatiuni, dându-se Dómnei veduve Obedenaru cupónele acelor valoru.

De asemenea s'au luat mesurile necesare pentru ridicarea valoriloru depuse la Banc'a Franciei.

Dupa punerea Academiei de càtra Tribunalu in po-sesiunea intregei averi, doi din fratii reposatului au de-schisu procesu asupra succesiunii. Dl colegu T. Maiorescu a binevoitu a se insarcinà se apere interesele A-cademiei inaintea justitiei in totu ce privesce acestu legatu.

4. Academi'a nu a pututu inca intrá in posesiunea legatului ce i s'a facutu de reposatulu Dimitrie Hagi-Vasile si primitu de Academie in siedintia dela 13 Ianu-arie 1884, din caus'a unor dificultati cari s'au ivitu la executarea dispositiuniloru testamentului. Regularea ace-stei succesiuni se afla inaintea justitiei si speramu, cá ea va luá in curèndu solutiunea dorita.

VI. Colectiunile.

Colectiunile Academiei au continuatu a cresce fórte multu si in decursulu anului incetatu. Bibliotec'a, cu con-lectiunile sale de carti tiparite, manuscrise si documente s'a imbogatitu prin numeróse donatiuni, pe lãnga cele ce s'au pututu procurá cu ajutoriulu sumelor puise in bud-getu spre acestu scopu.

De asemenea s'au datu cele mai mari sifintie pen-tru punerea lor in buna oranduiala si pentru facerea catalógelor, intru càtu a fostu cu putintia in conditiunile in cari se afla localulu si personalulu cancelariei. Comi-siunea Bibliotecii va comunicá Academiei relatiuni mai ameruntite asupra starii si progreselor Bibliotecii.

Aici voiu aminti urmatórele:

1. Reposatulu membru onoraru alu Academiei si cunoscutulu filo-romànu Ubicini, prin testamentulu seu, a lasatu tóta bibliotec'a sa Statului romànu. Ministeriulu Instructiunii publice a dispusu cá acèsta biblitoca sè se deie Academiei. Bibliotec'a a fostu primita la 14 Mar-tie 1885. Ea se compune din 1049 volume tiparite si 8 manuscrise. Càrtile au fostu regulate si introduse in catalógele bibliotecii nóstre.

2. Dl Generalu Pencovici a daruitu Academiei o pretiósá colectiune de carti romànesci in numeru de 809 volume. Acèsta colectiune, adunata in decursu de mai multi ani, este compusa mai cu séma din carti si bro-suri publicate pe la sfèrsitul secolului trecut si in in-taia jumetate a celui presentu. Intre ele se afla, multe adeverate raritati bibliografice romàne. Colectiunea Dlu Pencovici s'a primitu la Academie la 12 Maiu anulu trecut si s'a instalatu si catalogatu.

3. Dlu C. Hepites dela Braila, prin scrisórea comunicata in siedinti'a dela 6 Septembrie, a facutu cunoscutu cá daruesce biblioteca sa Academiei. Astep-tamu numai timpulu favorabilu in care donatorului i-ar conveni a o predá.

4. Ministerulu Instructiunii publice in var'a anului trecut a aprobatu a se aduce pentru Bibliotec'a nóstra

colectiunea de cărți, cari s'au aflat în vechea biserică a Mitropoliei din Tergoviste. Bibliotec'a noastră s'a îmbogătit astu-felu între altele cu trei prețioase cărți din prima epocă a tipografiei în România, adică din întâia jumătate a secolului XVI.

5. Colegulu nostru Dlu N. Cretzulescu, profitându de petrecerea sa în capital'a Rusiei, a isbutit a capeta pentru Bibliotec'a noastră foarte bogate colecțiuni de publicațiuni de la arhivele imperiale din Moscova și dela Universitatea din Petersburg, stabilindu în același timp relațiuni de schimb pentru publicațiunile Academiei noastre și ale aceluor instituuțiuni.

6. În urm'a calătoriei în Galitia făcută de Bibliotecariulu Academiei, după cum s'a arătat 'mai înainte s'a intrat în relațiuni de schimb și cu Institutulu Ossolinsky din Lemberg.

7. În urm'a unei invitării ce ni s'a făcutu, aceleși relațiuni s'au stabilit între Academie și Ministerulu de lucrări publice și comerț din Mexico.

8. Subscribul a avut plăcere a darui în decursulu anulu pentru Bibliotec'a noastră o colecțiune de manuscrise românești și cărți tipărite.

9. La 2 Aprilie 1885 s'a sancționat legea, prin care se obligă toate tipografiile din țară a trimite Academiei precum și biblioteceluor centrale din București și Iași câte 3 exemplare din toate imprimătele lor. În urm'a acestei legi s'au primit pe lângă o mare colecțiune de jurnale peste 400 de volume și broșuri.

Acăsta lege va înzestră pe viitorii cele trei biblioteci cu colecțiuni complete de totu ce se publică în țară.

10. Colecțiunea numismatică a crescutu foarte multu și în anul trecut. Sum'a pusă în bugetu pentru cumpărare de monete a fostu departe de a putea satisface trebuințele în fața oferteluor ce ni s'au făcutu. Spre a veni în ajutorulu acestei dificultăți D-nii Gheorghe Gr. Cantacuzino și Ioanu Calinderu au donat cel dintâiu 800 și alu doilea 500 lei, pentru cari Academia le-a exprimat multumirile sale cele mai vii.

În urm'a neorânduiei, în care ajunsese colecțiunea numismatică cu ocaziunea incendiulu, monedele au început a fi din nou clasificate și descrise.

VII. Concursurile.

Pentru anul curent erau publicate concursuri pentru două premii anuale.

1. La concursulu premiulu Nasturelu-Herescu de 4000 lei s'au prezentat următoarele publicațiuni, cari au fost trimise membrilor comisiei spre studiere:

V. Gr. Borgovanu, Indreptariu teoreticu și practic pentru învățământulu intuitiv. Gherla 1885.

V. Gr. Borgovanu, Antaia, a doua și a treia carte de Aritmetica pentru școlile populare române.

Th. Alexi (Stanu Pârjolu), Mórtea lui Mihaiu Vitézulu. Tragedie în 5 acte. Brașiovu 1881.

G. Dem. Teodorescu, Poesii populare române. București 1885.

Ar. Densusianu, Istoria limbei și literaturii române Iași 1885.

G. G. Meitani, Studii asupra constituțiunei Românilor, Fascicululu. X. București 1885.

Gr. H. Grandea, Miosotulu, Poesii. A 4-a editie. București 1885.

Gr. H. Grandea. Fulga sau idealu și realu. A 8-a editie. București 1885.

Ion al lui G. Sbiera, Codicele Voronetianu, cu unu vocabulariu și studiu asupra lui. Cernăuți 1885.

2. La concursulu premiulu Lazaru s'au prezentat următorii concurenți, a caroru lucrări au fost asemenea trimise comisiei:

Col. A. Costiescu, Equerulu grafometru sau Quadrantulu de campanie.

I. I. Puscariu, Suprastructura de cale metalică cu studiulu unui nou sistem. București 1885.

3. La concursulu premiulu Heliade pentru cea mai bogată colecțiune de arii populare române s'a prezentat unu singuru concurentu, Dlu Vulpianu.

Colecțiunea de arii prezentată a fost pusă la dispozițiunea comisiei însărcinate cu studiarea ei.

VIII. Ca încheiere a acestei scurte relațiuni asupra activității Academiei în decursulu anulu trecut, am onore a ve espune în următoarele resumatulu operațiunilor cassei Academiei pentru anul bugetaru 1885—86.

Secretarulu generalu D. Sturdza.

Resboiulu Cruciătilor sau rebeliunea iobagilor din anul 1514.

(După Mich. Horváth.)

Spre a cunoște mai de aproape gradulu de cultură sau de barbaria selbatică a vreunei epocă din istoria unui stat, ne ajută foarte multu descrierea unor evenimente din cele mai cumplite și decisive pentru viitorulu poporelor.

În dilele noastre place prea multu unor publiciști de alte limbi, anume din monarchia austro-ungară să se fali și îngăfă cu înalta cultură și civilizațiune a poporulu lor nu numai din véculu prezentu, ci ei mai dau descrierei lor încă și o colóre, că și cum poporulu lor ar fi fost și înainte de acăsta cu sute de ani înainte mergătoriu pe calea culturii și că alte popóra, bună-ora cum ar fi și alu nostru, ar calcă numai schiopătându pe urm'a lor, nu pentru-că l'ar împedecă cineva, ci pentru-că nu ar fi dotat dela natură cu facultăți de ajunsu spre a se lumină și a înaintă că și alte popóra.

Este unu lucru foarte folositoriu a face în istoria câte unu studiu comparativu între unu secol și altulu. Dlu parochu Vasilie Popescu dela Juculu de Josu, fostu odinioară profesorulu la Blăși, venindu a caracterisă epocă de înainte de caderea Ungariei la Mohăciu în 1526, au aflatu că caracterulu aceleia se pôte cunoște foarte bine mai alesu din descrierea resboiulu civilu din 1514, mai bogat de atrocități de câtu cele mai multe resboie civile.

Repausatulu episcopulu ungurescu Dr. Mich. Horváth, fostu membru alu academiei magiare, descriesese resboiulu

din 1514 mai antău intr'o disertatiune a sa tinuta la numita academia in a. 1841, éra din aceea trecu o parte buna si in istori'a sa*). Dn. Vas. Popescu a tradusú acésta pericopa, inse fàra notele pe care le aflamu noi in prim'a editiune; aci inse noi ne vomu permite se adaogemu si din note chiaru in textu, cu alte cuvinte, reproducemu totulu in traductiune libera, dara ne alterându intru nimicu intielesulu.

Eppulu Mich. Horváth, dupace permite totu ce s'a intemplatu mai alesu dela mórtea regelui Mathia si pâna dupa incoronarea neputinciosului Uladislau, ne informé dia despre cauzele adeverate ale resboiului barbaru si de continuarea lui precum urmédia:

In anulu 1514 luarea aminte a tieriei fú abătuta dela luptele partidelu politice la alte evenimente totu asia de importante. Pâna cându in tíera se luptau partidele, Toma Bakacs petrecea in Rom'a facéndu unu luxu de principe; éra pentru-cá se póta coperi tóte spe-sele acelu luxu infricosiatu, pe lângá multele venituri ce tragea din dominii, in a. 1513 a smulsu pe sam'a sa si episcopi'a Milcovului din Transilvani'a in contra vointiei regelui; — totodata a supusu scaunulu dela Strigону si protopopiatele sasiloru ardeleni, care nici-odata n'au fostu supuse la jurisdictiunea nici-unui episcopu. Acésta fapta a lui Bakacs a fostu apoi preste puçinu un'a din cauzele principale ale neindestularei popimei sasesci si a latirei reformatiunei intre sasi. Toma Bakacs prin luxulu seu avuse de scopu a-si deschide calea la scaunulu patriarchiei Romei dupa mórtea lui Iuliu II.; s'a insielatu inse, pentru cá de papa a fostu alesu cárdinalulu Ioanu, fiulu bravului Laurentiu Medicis sub nume de Leo X. Bakacs fu apoi desdaunatu cu titlu de legatu alu pontificalu, prin care i s'a datu putere preste tóte tierile christiane din resaritu si média-nópte in numeru de 18, intre care vedemu si Romani'a, Prussi'a, inca si Rusi'a.

Pre cându Toma Bakacs era se plece din Rom'a in patri'a s'a canoniculu Martinu dela Kalocsa sosise la Rom'a in calitate de solu alu regelui Uladislau, pentru-cá se róge pe pap'a Leo in numele regelui, cá se induplece pe domnitorii christiani la o confederatiune in contra turciloru, carii sub sultanulu loru Selim incepusera din nou a devastá tieri; tot-odata regele rugá pe papá prin acelu canonicu, cá se'i trimita si ceva ajutoriu de bani. Atunci Bakacs informatu de cátra acelu canonicu, primindu si scirea despre o espeditiune gloriósa a episcopului Petru Beriszló si a banului Croatiei castigata asupra unei armate turcesci devastátore, inainte de plecarea sa a mijlocitu dela pap'a plenipotentia, cá in tierile preste care se intindea jurisdictiunea sa de legatu apostolicu, se póta publicá resboiu de cruciada in contr'a turciloru. Intr'aceea regele Uladislau neincredéndu-se in ajutoriulu cerutu dela pap'a si intrându in negotiatiuni de pace cu sultanulu, pre cându ajunsese Bakacs acasa, a si apucatu a o inchiaie. Dara cardinalulu

Bakacs, care in fantasi'a sa incepuse a si gustá glori'a victoriei si a liberarei patriei cá odinióra Ioanu Capistranu, nu a voitu se scie de pace, nici a renuntiá la planulu seu. Bakacs avea mare influentia asupra regelui, încátu acest'a fu silitu se convóce o dieta mare, in care sè se publice darulu papei. In acea adunare Bakacs describe in oratiuni fórte lungi rezultatele noului resboiu, despre care elu nu se indoiea, crediendu, cá dupa-ce se va publicá bull'a de indulgentia, armat'a cruciata care se va aduná va fi o mare bunatate pentru tíera; totu elu se obligá cá elu insusi va regulá mersulu resboiului, va ingrigi totodata si de unu generalu eminentu.

Uladislau fàra a vorbi unu cuventu ascultá cu ochii pironiti la pamentu acele vorbe multe si mari. Nu asia facéu magnatii, cari dupa cum dice Istvánffi I. V^o capit. 40 in partea loru mai mare patimasi pentru rapacitate, considerau tíer'a cá o prada particulara a loru. Acestia primira oratiunea cardinalulu cu placere sgomótosa. Au fostu inse càtiva carii in acea epoca de turburari vedeau mai limpede starea destramata a natiunei, nu voiau se fie amagiti cu sperantie desierte si se declarara contra publicarei bullei de indulgentia. Intre acestia s'au distinsu tesarariulu, (ministrulu de finance) Stefanu Telegdy. Acesta describe cu colori vii starea cea trista a locuitoriloru tierani dela mórtea regelui Mathia încóce, reflectá la pericolulu care ar puté se dea asupra aristocratiloru, daca intre impregiurari cá acestea s'aru dá arme la o classa de poporu atátu de greu vatamata, càci dupa elu poporulu ar' întórce armele contra asupritoriloru sei, éra nu asupra turciloru; deci elu propuse altceva, cá daca nu e inca-trau, ci trebue nesmintitu se violedie armistitiulu cu turcii, atunci pentru bull'a de indulgentia mai bine sè se stringa bani, cu carii sè se platésca óste de soldati inrolati cu simbrje. Cuvintele lui Telegdy au resunatu indesiertu in sgomotulu pasiuniloru mársiave. Resboiulu cruciatu fu publicatu cátra finea lunei lui Aprile 1514, éra cu acésta fu aruncatu unu teciuene in mijloculu clasei inversiunata a iobagiloru, care in acea materia explosibila a produsu o flacara spaimíntátore*)

In acésta epoca a turburariloru oligarchice si a desfrelui intinsu preste tíera subt acelu guvern neputinciosu starea locuitoriloru tierani era intr'adeveru fórte ticalósa.

Ce e dreptu, migratiunea libera de pre o mosie pe alta era regulata prin mai multe legi anterióre, intru care dreptulu acesta le era ascuratu; acele legi inse aveau unele clausule (càrlige), prin care dreptulu locuitoriloru putea se fie nimicitu usioru; pe lângá acésta locuitorii tierani erau lipsiti cu totulu de aparatori in

*) Spre a intielege si cunósce mai de aprópe starea milióneloru de iobagi din tóte nationalitatile acestoru tieri in acea epoca, reflectamu acilea la studiulu nostru publicatu in Nrii 9 pâna la 16 ai acestui diariu „Transilvania“ din anulu 1884.

façi'a asia numiteloru judecatorii dominiali in contra despotismului domnescu; asia dara nici dreptulu de libera migratiune nu putea se fie ascuratu in contra tiraniei domniloru. Este adevratu cã guvernulu valorosu alu regelui Mathia aparase cu bunu resultatu tieranimea in contra despotismului nobilimei; dar nici acelu rege n'a fostu in stare se asigure drepturile locuitoriloru si pentru viitoriu. Deci indata ce guvernulu a caditu din man'a deprinsa a unui gubernu tare in man'a lui Uladislau, neputinciõsa si lenesia, aristocratii au spartu indata barierele; desfreulu veni la ordinea dilei intru tóta libertatea si fara frica de pedepsa, iobagii neaparati de nimeni erau asupriti de cãtra toti. Analele acelui vècu cuprindu esemple nenumerate, din care aflamu, cã class'a aristocratiloru carea in acea epoca simtia trebuintia mai mare de bani cã de munc'a iobagèsca, nu cunoscea nici unu hotaru in pretensiunile sale, jefuia fara nici o crutiare, de aici apoi a urmatu firesce cã iobagii carii au cutezatu a'si aparã proprietatea loru in contra spoliatoriloru, au fostu tractati de cãtra acestia cu nespusa crudime și umanitatea a fostu violata in modu brutalu inca si asupra acelora pe carii iar fi crutiatu inca si ómenii ce se afla in statulu naturei. Sub acelu guvernulu ticalosulu, clas'a cea asuprita n'a aflatu nici-unu feliu de aparare; puterea cea mare a oligarchiloru marginise chiar si pe regele in exercitiulu drepturiloru sale, ér acesta era slabu destulu, pentru cã se nu póta cãstigã auctoritate nici persónei sale nici legiloru.

Intre impregiurari cã acestea provocarea indreptata cãtra poporatiunea saténa cã sè se inroledie in óstea cruciatiloru a sunatu cã unu apelu cã sè se smulga din jugulu nesuferitu, si se póte crede cã speranti'a de a se desjuga au sedusu mai multu pe cei asupriti pe nedreptate, decãtu, acea ertare de pecate. Asia preste puçinu sau adunatu impregiuru de Pest'a vreo 40 de mii, la Oradea mare, Alba regala, Calocea si pe la alte orasie éra mai alesu pe la resiedintie episcopesci cu totulu circa vre-o 30 mii de cruciati, între cari mai multi popi de conditiune inferióra. Bakacs a pusu comandante la óstea acésta pe Georgie Dozsa din nascere secu (din Ardélu), carele cu puçin mai inainte se distinsese la Belgrad (Alba graeca in Serbia) intr'o aventura avuta contra turciloru, éra regele ilu daruise nu asia de multu pentru faptele sale heroice cu privilegiu nobilitariu, cu vestmentu de parada si cu lantiu de auru. Aristocratii inse n'au pututu privi cu nepasare, cum iobagii loru parasindu cãmpulu tocma pre cându e lucru mai multu, se inroleadia cu glótele la cruciati; deci ei retinura pe mai multi cu fortia, éra pe alti ii silira se se întórca la robot'a boierèsca prin aceea, cã pedepsiau pe familiile loru remase acasa. Acésta purtare a domniloru a provocatu plãnsori nenumerate si inversiunare in óstea cruciatiloru. Popii si comisarii archiepiscopesci adunati acolo, cunoscèndu'si puterea data loru dela legatulu apostolicu, prin care densii puteau dictã pedepse bisericesci asupra celoru ce se opuneau cã si asupra unoru rebeli in contra causei sacre, au intaritatu si mai multu pe poporu prin predicele loru revoltatóre; deci tinut'a cruciatiloru (Kuruczok) incepu se

devina totu mai amerintiatore*) Faim'a despre acestea strabatuse si la Bud'a, deci regele si Bakacs au datu ordinu comandantelui Dozsa, cã se nu mai inroleze tierani in óstea sa, éra pe acésta se o stramute in Croatia contra turciloru. Acelu ordinu inse a sositu prea târdiu. Laurentiu Mészáros popa din Czégléd si altii tinèndu cuvèntari de pre tribune au inflacaratu pe glótele iritabile la resculare pe fatia cu atãtu mai vètosu, cã mai venisera sciri próspete despre tiraniile nobililoru. Dozsa vediendu óstea cruciatiloru iritata pâna la turbare in contra feudaliiloru, in sufletulu seu incepura a se plasmui idei noue, a caroru realisare o asteptã elu dela puterea cea mare a glóteloru care ascultau orbesce de elu; deci elu nu întârdia a desfãsiura stindardulu revolutiunei. Atunci poporulu infuriatu se risipise din tabara in disordine desfrenata si pre cãti nobili au apucatu iau macelatu fara mila, éra locuintiele loru le-au devastatu.

Porunci dela gubernu i se trimiteau lui Dozsa cu totulu in desiertu. Elu apucase a'si da titlu de principe alu Cruciatiloru (Kurucz), mai invitase si pe nobilimea mica si seraca cã sè se impreune cu elu spre a estermina pe domnii cei tirani. Dupa acestea elu isi porni óstea sa catra riulu Tisa. Dupace inse fu informatu, cã cruciatii au fostu batuti la mai multe locuri de cãtra nobilime, isi propuse cã se ocupe vreo cetate mai tare, din care apoi se póta operã mai pe siguru. Cetatea dela Segedinu o a impresuratu fara nici-unu folosu, a mersu apoi asupra cetatiei Cianadu, unde batèndu pe Stefanu Bathory comitele Timisiórei si pe Nicolae Csáki episcopulu de Cianadu, a si ocupat-o. Intre acestea regele a chiebatu pe aristocrati la arme, a mai cerutu ajutoriu si dela vecini. Dozsa inse dupa acea victoria a sa se facu si mai cutezatoriu, isi desfasurã scopurile si mai respicatu, a inceputu se trimita in parti diverse scrisori in care între sudalmi (injuraturi) aruncate asupra prelatiloru si a domniloru feudali insirá tiraniile acestora comisse asupra poporatiunei rurale, a declarat, cã nobilimea trebuie se fie exterminata din tíera, toti se aiba drepturi si proprietati egali, afacerile religiunei se fi date numai in grij'a unui episcopu, tóte celelalte ranguri si demnitati, chiaru si regalitatea se fie abrogate (sterse).

De aci incolo curutii (cruciatii) s'au purtatu cu turbare si mai cumplita asupra prelatiloru si a nobilimei; episcopulu Nicolae Csáky, Georgie Doczy, tesaurariulu Stefanu Telegdy si vreo 400 de nobili au caditu

*) Dupa documentulu latinescu publicatu de Iászay, citatu si de Horváth, cei cari nu voiau sè se inscrie la óstea cruciatiloru asia cum voia archiepiscopulu Bakacs, erau declarati de rebeli, éra comisarii sei si ceilalti popi erau investitu cu puterea de a dictã orice pedepse bisericesci asup'ra loru, càci se dice: „Habituri ratas et gratas omnes censuras, poenas et ordinationes, quas tua fraternitas et ab ea substituti et pro tempore deputati rite in Rebelles statuerint, decreverint et ordinaverint, et facturi illas auctore Domino usque ad condignam satisfactionem observari.“ Acésta instructiune fusese adressata unui episcopu ungurescu Franciscu Várday din Ardealu.

Aici inca se póte aplicã in adevèru si pe deplinu cunoscut'a sentintia:

Tantum religio potuit svadere malorum!

victima setei loru de sange.*) Báthory scapandu cu mare greutate din batali'a dela Cianadu, a pusu Temisiór'a pre cătu 'ia fostu cu putintia in stare de aparare; elu adeca nu s'a indoitu că Dozsa va loví si acea cetate. Prevederea sa nu a fostu de prisosu, pentrucă Dozsa dupace a devastatu averile nobililoru din comitatulu Cianadu, a inceputu se bata Temisiór'a. Báthory vediendu că dela Bud'a astépta cu totulu indesiertu vreunu ajutoriu, s'au adresatu la Ioanu Zapolya, pe atunci voivodu alu Transilvaniei si l'a rugatu că se uite ur'a cea vechia dintre familiile loru, se grabésca in ajutoriu spre a libera acea cetate importanta, éra cu aceea pe nobilime si patri'a. Atunci Zapolya vediendu oca siunea cea mai bine venita de a căstiga gloria mare, plecându indata cu óstea sa, in a două luna a bombardarei a sositu in ajutoriulu cetatiei, care acuma se aflá in periculu mare. Dozsa comandantele de curuti inferbentatu de vinu si nutritu de sperantia mare de a nimici pe Zapolya ilu atacà pe acesta până nu apucà se ia ceva repausu elu si óstea sa. Aci inse cadiu steau'a lui Dozsa. Óstea tieraniloru lui batuta intr'o lupta cerbicósa si crunta o luà la fuga, inse asia, că fugindu au fostu ucisi parte mare din ei. Insusi Dozsa impreuna cu frate seu cadiura in captivitate; tabar'a (lagaru, castre) fu sparta; in aceea se aflara tesaurele cele multe rapite si adunate de pre la nobili, éra cu acelea multime de femei si copii de ai iobagiloru, pe cari acestia ii adusesara cu sine cá se'i scape de brutalitatele domniloru. Dara ostasii feudali ai lui Zapolya n'au crutiatu nici pe femei si pe copii, ci parte iau macelatu acolo pe locu, parte iau omoritu cu fómee, cá asia se sufere si ei tortura si móarte fiorósa pentru pecatele barbariloru si parintiloru. Nici macaru o schinteia de compatimire nu mai remasese in ànimile invingatoriloru; tragerile in tiépa si frangerile cu rót'a nu mai voiau se ia capetu; éra dupa ce feudalii au obositu a mai trage in tiépa si a frànge cu rót'a, s'au pusu in activitate. Fàra alta carte de legi, decàtu numai dupa cum dictá simtiulu celu mai barbaru alu resbunarei crunte, acelea tribunale, care dictau si puneau se se execute asupra celoru compromisi la rebeliune cele mai crunte pedepse de móрте sau ciungariri (taieri de màni, de nasuri, de urechi etc.) esterminandu si familii intregi (több iziglen).

Nicairi inse ómenii n'au desbracatu sentimentele de humanitate, nicairi ei n'au sciutu se afle crudelitati atátu de fioróse, pre câte au aflu si aplicatu nobilii din taber'a lui Zapolya. (Ardeleni). Dozsa cu alti patru dieci de ai lui au fostu mai antàiu torturati mai multe dile prin fómee, adeca până cându Zapolya se odichnea si tineau consiliu cu aristocratii sei asupra feliuriloru de pedepse,

*) Acesta este unulu din blastemele cele mai mari ale resbóieloru civili, că belligerantii in multime de casuri desbraca ori-ce simtiu de humanitate, se prefacu in hiene si tigrii, nu alegu intre vinovati si nevinovati, omóra si nimicescu totu ce le sta inainte, cá orcanele care rupu, restórna si sfarma totu, cá flacarile focului si valorile apelor. De aceea se dice si in rugatiunile bisericeii: Aparane de resboiulu dintre noi.

cu care voiau ei se pérdia pe cei cadiuti in manile loru. Resultatulu acelu consultari a fostu infioratoriu. „Regele curutiloru“ Dozsa fu asediatu pe unu tronu de feru infocatu, in capu 'i s'a pusu coróna de feru totu infocata, éra in màna i s'a datu un sceptru regale totu de feru inrositu; éra dupa aceea cameradiloru sei rupti de fómee li s'a comandatu că se 'si astempere fómee mancandu din carnea lui Dozsa, care li se aruncá de inainte in bucati fripte pe jumetate si rupte cu cleste arse in focu. Intru adevèru are dreptate scriitoriulu germanu Wachsmuth cându intréba, că in care parte este in acestu evenimentu, in care s'au gramaditu atâtea atrocitati, selbataci'a cea mai mare.“ La acésta intrebare inse a respunsu de multu traditiunea poporului, care tine, că Dumnedieu a pedepsitu pe tiranulu Ioanu Zapolya asia, că de câteori se ridicá in s. liturgia s. cuminecatura, elu ne putendu se o védia, totudeaun'a orbia pe câteva minute, că-ci nu érá demnu se védia sant'a sànteloru; si numai dupa doi ani a scapatu de acea pedépsa miraculósa, dupace mam'a si sor'a lui au datu pomeni multe si s'au rugatu neincetatu cerendu'i ertare dela Dumnedieu. (Istvanfy Libr. VI. 56.)

Dupa ce a fostu nimicita óstea principala a curutiloru la Temisiór'a, resculatii au mai fostu batuti si la alte locuri; cade inse óresicum bine a cetí, că invingatorii nu 'si mai spurcara asia tare triumfulu cu atâtea crudimi selbatece. Intre altii episcopulu Ioanu Gosztonyi dela Iaurinu si capitanulu Gothard Sitkey dela Papá in locu de a trage in adunatur'a de curuti cu glóntie, au pusu se incarce tunurile cu érba si cu trentie si asia iau pusu pe fuga fàra nici-o versare de sànge. Si éta asia s'a curmatu celu mai cràncenu resboiu de tierani, carui au cadiutu victime mai multe sute de nobili, éra dintre tierani patru dieci de mii, dupa altii sieptedieci de mii*).

Nobilimea inse nu s'a indestulatu nici cu atâtea jertfe. Cele intemperate si narate până acilea, s'au facutu in dile de pasiune inflacarata ce nu cunósce cumpatu si mesura nici judecata rece, prin urmare de si acelea crudimi crunte nu potu fi desvinuite, celu puçinu vinu intr'o alta rubrica a neajunseloru omenesci. Cea mai mare crudelitate si nedreptate s'a comisu de cătra aristocratii tieriei in cursulu desbateriloru indelungate, cu sànge rece in diet'a tieriei convocata de cătra rege la Bud'a cătra finea aceluasi anu 1514 cu scopu de a innadusi revolutiunea cu totul. In acea dieta sarcinele locuitoriloru tierani care si până atunci erau grele, s'au incarcatu si mai tare. S'a decisu adeca intre altele, că toti iobagii si dilerii (coloni et inquilini) càti au case si venitu de câte trei galbini pe anu, se dea domnului loru câte 1 galbinu de auru cá rescumperare a capului. S'a mai decretatu, că dilele de robota, de lucru, de munca in brazd'a domniloru sè se mai inmultiesca câte una pe septemàna; (Adeca pe unde au lucratu până acum'a câte 52 dile pe

*) Aufstände und Kriege der Bauern im Mittelalter. La Raumer 1834.

anu la domni, se lucre câte 104, éra unde erau 104 se lucre de aici înainte 176 si asia mai departe pâna la 208 zile pe anu). Se si mai dea toti iobagii si dilerii inca si a nou'a parte (nu a diecea, ci a nou'a) din tóte productele muncii lor.

Acea dieta inse nu s'a indestulatu cu incarcarea atatoru sarcini, ea a mersu multu mai departe decretându inca si alte legi, anume: cá comunele revoltate se întorca nobililoru daunele ori le voru fi causatu ele, ori alti ómeni resculati din alte localitati; pentru nobilii omoriti se platésca homagiulu sângelui; totu asemenea glóba (amenda) se numere si regelui pentru-cá se revoltasera. De si in art. de lege 13 se decretase limpede cá nu cumva nevinovatii se fie pedepsiti alaturea cu cei vinovati, totusi acea dieta cându ajunge la art. de lege 25 isi contradice siesi in modu necalificabile, cá-ci acésta suna asia: „Poporulu saténu locuitoriu in acésta tíera pierdiendu'si libertatea sa, pe lãnga care tieranii se puteau mutá neimpedecati dela unu locu la altulu, se fia dati in sierbitute (sclavie, robie) adevérata si pe vecie a domnilorur loru „mera et perpetua „sticitate“. Cei din classea tieraniloru daca aru ajunge preoti, nici odata se nu se póta face din ei episcopi.“

Asia dara prin legea acésta locuitorii tierani au fostu lipsiti inca si de uniculu mijlocu, adeca de stramutarea libera, prin care se mai putea apará óresi-cumu de brutalitatile domnilorur celoru mai tirani. Totodata ei au mai fostu spoliati de tóte drepturile cetatieniloru de statu, degradati fiindu la conditiune de vite (res) ale domnului, legati de glia alaturea cu vitele loru. Si apoi tóta acésta tirania domnésca (uri zsarnokság) a caditu asupra locuitoriloru tierani pentru pecatulu unoru locuitori particulari inversiunati chiaru prin acea tirania si apoi tocma in acea epoca, pre când datoriile si sarcinele de cetatieni ale tieriei, precum de ex. apararea ei, ca-deau mai multu totu pe umerii poporului saténu.

Pâna aici urmaramu pe M. Horváth; este inse bine, cá cu privire la marea majoritate a locuitoriloru tierani se reflectamu si la codicele de legi cunoscutu sub titlu *Verböczius illustratus sive Decretum tripartitum Juris consvetudinarii*.

Stefanu Verböczy luase asupra'si inca din a. 1507 cá se cerce a redactá si pentru Ungari'a o carte de legi scrise, in loculu legii consvetudinarie (obiceiulu tieriei). Acea carte de legi revediuata prin o comisiune fu votata si adoptata tocma de cátra diet'a din 1514, care si-a facutu nume prin atâtea legi infame. Spiritulu acelei diete a petrunsu afundu in codicele Tripartitu (din trei parti) alu lui Verböczy. Cine voiesce se cunósca mai de aprópe acelu spiritulu. n'are decâtu se citésca din partea III. dela titlu 25 mereu pâna la titlu 32 inclusive. Indata in Tit. 25 §. 2 sclavi'a (robi'a) este introdusa prin lege pentru toti vecii, mera et perpetua rusticitate subjecti. In același §. 1 inse legislatorulu recunósce si declara, cá tóte natiunile locuítore in Ungari'a se bucurasera pâna atunci de libertatea de a se stramutá dela unu locu la altulu „omnes istae Nationes hac libertatis praerogativa gavisi fuerint etc.“ Celu din urma le asecurase acea li-

bertate regele Mathia; dara ceea-ce faceau unii regi bine séu fórte bine, in multime de casuri stricau si anulau dietele.

Totu din P. III. titlu 30 intregu regulându óre sicum dreptulu de a testa alu iobagiloru sau mai bine dreptulu de a impartí averile loru cu domnii in §. 7 s'a infiptu acea lege pagánésca, care tine, cá locuitorii iobagi n'au nimicu decâtu numai simbri'a sau premiu pentru munc'a loru, éra dreptu hereditariu la proprietatea de pamentu nu au, ci tóta proprietatea pamentului apartíne domnului de pamentu*).

In titlu 31 se ia tieraniloru dreptulu de a puté se pórté judecata in persóna contra vreunui nobilu; deci (§. 1.) dáca unu nobilu ar bate, ar raní, sau altmentrea ar face vreunu reu unui iobagiu, acesta nu póte se'si caute nicairi dreptulu seu, decâtu numai domnulu acestuia póte se traga in judecata pe celalaltu domnu, d a c a va voi, intocma cá si cându ar fi batutu sau ranitu vreunu bou sau vreunu calu de ai lui, omu sau bou, totu una dupa acea lege.

Celu ce are audiu bunu si ochi ageri, nu se va mirá observându, cá spiritulu acelorur legi care au domnitu pâna in a. 1848 se mai simte si pâna in diu'a de astadi.

Red.

Petitiune din anulu 1849 in privinti'a episcopiei Versietiuului.**)

Inaltu ministeriu alu cultelorur!

Inainte cu câteva septemani au reposatu Stefanu Popovicu episcopulu diecesei Versietiuului, care se afla in Banatu si mai nainte se numia dieces'a Caransebesiuului. — Acést'a episcopie numera preste 300 de parochii, intre cáre abia 30 sunt serbesci, — inse tare amestecate cu romani, éra celelalte tóte sunt comunitati locuite numai de romani.

Din privinti'a aceea, cá acést'a diecesa a Versietiuului cuprinde in sine o poporatiune cu precumpanire romana, se cuvine cá romanii, carii locuescu intréns'a si formédia o societate religiósá in intielesulu §. 2 alu drepturiloru fundamentale din 4 Martie a. c. date de Maiestatea Sa — se intre intru folosirea tuturor drep-

*) Nam rusticus praeter laboris mercedem et praemium in terris Domini sui, quantum ad perpetuitatem, nil Juris habet; sed totius terrae proprietas ad Dominum terrestrem spectat et pertinet.“

Acésta lege a fostu caus'a principala, pentru care independenti'a Ungariei fusese inmorméntata in baltile dela Mohaci, éra semilun'a domni in Bud'a preste 140 de ani. Pentru ce erá se mai lupte poporulu iobagitu? Elu nu mai avea tíera, ci numai locu de robia dintr'o generatiune in alt'a fara nici-unu dreptu omenescu, éra mai departe nici Ianiciari, si Spahii turcesci n'au pututu se fie si nici n'au fostu mai rei decâtu feudalii Ungariei, Poloniei, Germaniei, Franciei din vécurile 16 pâna pe la finea vécului alu 18-lea, éra la noi pâna in 1848.

***) Pre cátu scimu noi, acesta este pasulu celu de antaia facutu din partea deputatiunei nationale din a. 1849 pentru infintiarea respective restaurarea episcopiei gr. or. dela Caransebesiu totuodata cá episcopia de nationalitate romanésca. Aduceti-ve aminte de cele din trecutu. — Red.

turilor, care se cuvina fiecărei biserici recunoscute prin legi, prin care li se increde si administrarea treburilor sale bisericesti. Dupace inse resbelulu civilu, care curge acum in Banatu, nu suferé cá romanii cei multu cercetati se traiésca cu dreptulu acesta in chipulu prescristu prin canónele biserecei resaritene, si asia precum au cerutu ei in punctulu alu 3-lea sub c) din petitiunea loru asternuta Maiestatiei Sale in 25 Febr. a. c.; dreptu aceea cá grij'a sufletésca in aceste impregiurari fórte ponderóse se nu patimésca vr'o scadere, subscrisii cá deputatii natiunei romane se simtu datori a rugá pe inaltu ministeriu de culte:

Inaltu acelasi se binevoiésca a denumí făr' de vatamarea dreptului de alegere, care in puterea canónelor biserecei resaritene se cuvina poporulu diecesanulu, si a hotaririlor din adunarile dela Blasiu si Lugosiu intemeiate pe canónele pomenite, care hotariri subscrisiloru deputati servescu de indreptariu in casulu acest'a extraordinariu si fara de urmari pe viitoriu, de administratoru provisoriu alu diecesei Versetio-Caransebesiane pe archimandritulu Patriciu Popescu, barbatu inzestratu cu cerutele calitati canonice, spre a carui mai mare recomandare nu putemu a trece cu vederea aceea impregiurare, cum-cá densulu pentru moralitatea si multele sale cunoscintie cá romanu fu chiamatu la Carlovitiu si oranduitu de asessoru consistorialu alu archidiecesei — cu atátu mai virtosu a'lu denumí, cu cátu dela densulu cá unulu ce este nascutu si crescutu in dieces'a Versetiului, se póte asteptá cum-cá mai multu de cátu ori cine va fi in stare de a mánгаа pe romanii din Banatu cei multu cercetati de lovirile resbelului si ai tiné si de aici inainte primitori pentru mesurile innoirei Austriei.

Totodata se binevoiésca inaltulu ministeriu alu cultelor in intielesulu susu atinsului §. alu drepturilor fundamentale a ordiná, cá averea cea lasata de reposatulu episcopu Stefanu Popoviciu se nu se transpuie la cass'a nationala serbésca din Carlovitiu, ci se remáie lánгаа beneficiu — dinpreuna cu veniturele intercalare, si sè se administredie de dregatori'a diecesana, si a opri pe patriarchulu serbescu dela ori-ce amestecu de aici inainte in trebile bisericej romane, cáci unu astfelu de amestecu se impotrivesce principiulu egalei indreptatiri si de multe ori pomenitulu §. 2 alu drepturilor fundamentale batesate pe acestu principiu, si a dá romaniloru voie de a tiné unu congresu, pentru constituirea loru bisericésca, si alegerea episcopiloru si a unui metropolitu, éra páná in deplin'a intregire a scaunulu episcopescu dela Versetiu a rëndui, cá clericii cei de hirotonitu dupa localitate sè se indrepte la episcopulu Aradului, sau la celu din Ardélu pentru sfindire.

Vien'a in 20 Iulie 1849.

Plecati servi

Andrei Siagun'a episcopu bisericej resarit. in Ardealu m. pr. Ioanu Mocioni de Foenu m. pr. Petru Mocioni de Foenu m. pr. Ioanu Popasu protopopulu Brasiovului m. pr. Petru Cermen'a capitanu cet. Timisiórei m. pr.

Alte documente relative la istori'a romaniloru din véculu alu 18-lea.

(Continuare din Nr. 5—6.)

Puncta leopoldina.

In Nr. 5—6 veduramu cá imperatulu Leopoldu I. infruntase aspru pe gubernu si pe aristocrati'a Transilvaniei, cá dupace violasera greu legile mai virtosu prin calcarea si asuprirea bisericej catolice, nu voiau nici acuma se o restaure pe acést'a in drepturile ei asia precum aflase imperatulu si ministrii sei cá ar fi dreptu si cuviintiosu. Imperatulu adeca pretindea dela ei implinirea urmatórelor conditiuni:

1. Locuitorii catolici, cari din dieciuelile usitate in tíera mai platia una a patra parte popiloru protestanti, calvini, luterani, unitariani, se nu o mai dea acestora, ci se o dea de aci inainte numai la preotii bisericej loru catolice, éra popii protestanti se ia acelu venitu numai dela locuitorii de confesiunea loru.

2. Cá din câte trei candidati pe cari avea se'i propuna diet'a si respective gubernulu pentru oficiile si demnitatile tieriei anumite in Diplom'a din 1691 adeca in legea fundamentala, câte unulu se fie totdeauna catolicu, pentru cá asia suveranulu se póta denumí si dintre catolicii.

3. Cá in cetati si orasie (opide) la oficiile de senatori si la altele mai mari administrative se fia admisi in numeru egale si catolici.

4. Imperatulu descopere vointi'a sa tare, cá libertatea si egalitatea celoru patru religii adoptate (receptae) in Transilvani'a se fie restaurata pe deplinu, de aceea Maiestatea S'a sterge si abrogá datine, legi si statute introduse sau in comunu de cátra protestanti sau in particulariu de cátra cetati sau orasie in contra egalitatii catoliciloru asia, in cátu de aci in colo catolicii sè se bucure de tóte drepturile si prerogativele de care se bucurau mai alesu reformatii calvini.

5. Cá unulu dintre cele trei sigille ale Transilvaniei (trei dupa natiuni) sè se dea in grij'a si paz'a catoliciloru.

Imperatulu incheindu provóca din nou pe gubernu si pe aristocrati'a, cá se 'i indeplinésca resolutiunea intocma, pentrucá r. catolicii se nu mai fia asupriti in nici-unu modu.

Protestantii cari páná atunci aveau maioritiatea loru sigura in dieta si in gubernu, cu atátu mai puçinu au voit se asculte de acea resolutiune, cu cátu imperatulu Leopoldu I. tocma in acelu anu 1699 Februaru 16 apucase a dá diplom'a sa si in favórea romaniloru, cari voru voí a trece la unire cu biseric'a Romei, éra in siedinti'a dietei din 8 Septembrie aceluasi anu facuse a se si publicá diplom'a aceea, prin care se asigurau atátu preotimei romanesci unite cátu si familiiloru romanesci nobile, de care se aflau mai multe mii, aceleasi drepturi, prerogative si scutintie, de care aveau se se bucure protestantii; dara unde se póta suferi acestia o prefacere atátu de radicala pentru densii! Pe catolicii

de nationalitate maghiara totu iar fi mai toleratu in folosirea drepturilor egali, pentrucă erau puçini, pe romani nici odata cu viéti'a.

Fiindcà in urmarea acestei resolutiuni la care catolicii si curtea imperiala tîneau cu tóte bratiéle, au decursu o multime de lupte violente pe diecimi de ani inainte, le scótemu si pe acestea in textulu originalu latinescu cu atátu mai virtosu, cà dupa aceea se provocau si episcopii, consistoriele si sinódele romanesci la aceeasi resolutiune, pentrucă pe bas'a ei se póta scóte si altele dela curtea imperiala, precum se va vedea din cele ce voru urmá la locul acesta.

Conditiunile in latinesce suna asia:

Leopoldus divina favente clementia etc. etc. Illustres, Spectabiles Magnifici, Generosi, Egregii, Prudentes et Circumspecti, fidelecti.

Notum Vobis facimus, fideles nostros nobis dilectos Universum Statum catholicum charae nobis Transilvaniae certa sua gravamina et instantias humillime nobis porrexisse, quibus pro aequitate et justitia consideratis, ruminatis et digestis, ad eadem nos benignissime ita resolvissse.

1-mo. Ut decimarum quartae quam Catholici pendere debent, in posterum non Acatolicis praedicatibus seu ministris, sed Ecclesiasticis Catholicis pendantur, relicta pariter pro Acatolicis facultate ut ipsi suae religionis Ministris ut hactenus consveverant, dare possint Decimas.

2-do. Ut ex tribus candidatis ad officia in Diplomate expressa, unus semper sit catholicus.

Tertio, ut in civitatibus et oppidis tam ad senatoria munera, quam ad majorum officiorum civicorum administrationem sicut etiam in Tribubus aequali numero catholici admittantur.

4-to. Cum nos omnino velimus, ut par et integra inter quatuor receptas in Transilvania Religiones libertas, et aequalitas servetur, ideirco consvetudines, leges et statuta seu in communi ab Acatolicis seu in particulari ab aliquibus Urbibus vel oppidis contra aequalitatem libertatis catholicae Religionis lata plene abolevimus et sustulimus, ita ut in posterum Catholici cum Acatolicis et praesertim reformatis communi privilegiorum usu gaudeant, et fruantur.

5-to. Ut unum ex tribus Transilvaniae sigillis custodiae Catholicorum comittatur: sicut etiam ut Catholici ad custodiam actorum publicorum seu Archivi admittantur.

Quam clementissimam caes. regiam resolutionem nostram, ut suo debito modo ita effectui mancipetis, ne praedicti Catholici contra hanc benignissimam Resolutionem ullo modo graventur, vobis serio et clementissime mandamus; ita facturis gratiam nostram caeo-regiam in omne tempus corroborantes. Datum in castro nostro Ebersdorf die 5-ta mensis Septembris Anno 1699 Reg. Rom. 42 Hung. 45 Bohemici vero 43-tio.

Leopoldus m. pr. Comes Samuel Kálnoki m. pr.

Ad mandatum ss-mae Caes. reg. Mtatis proprium.

Benedictus Henter m. pr.

Resolutiunea Gubernului Transilvaniei relativa la preotimea romanésca din acelasi anu 1699.

Precum amu vediutu mai in susu, in 8 Septembrie 1699 se publicase diplom'a Unirei. Cu dat'a din 26 Septembrie aceluasi anu a esitu si gubernulu in caus'a clerului romanescu cu o resolutiune a sa, impartasita si dietei si aprobata de càtra acésta. Acea resolutiune se vedé acum tiparita la Nilles Vol. I pp. 235—238 intréga si cuprinde, siepte puncte, unele mai infumurate decátu altele si intocmite asia, cà se paralisedie efectele diplomei, precum s'a vediutu preste puçinu: de aceea Atanasie si sinodulu au si protestatu de doue ori contra acelei resolutiuni. Noi impartasimu aci numai punctele resolutiunii in estrasu asia precum le avuseramu dela Oradea mare. Ele tînu:

1. Cà in satele mai mari se fia suferiti càte doi preoti romanesci, in cele mici numai càte unulu.

2. Episcopulu se nu hirotonésca pentru bani, se ia la examenu pe candidati si se nu hirotonésca preste numerulu necessariu.

3. Ne avèndu romanii scóle nicairi, candidatii de preotie se invetie mai intàiu in scólele acelei confesiuni, cu care voiescu se fie uniti, éra in casu contrariu se nu póta fi hirotoniti; adeca cei ce voru a se uní cu calvinii, se invetie in scólele calviniloru, precum invetiasera si pàna atunci, éra daca voru a se uní cu catolicii, se invetie la catolici.

4. Preotii càti n'au parochii, se ésa din sate si se se inchida pe la monastiri.

Acilea gubernulu si diet'a uitasera, cà cei mai multi preoti romanesci erau insurati si aveau prunci.

5. Daca preotii romani cultiva pamentu mai multu decátu ar fi numai asia numit'a portio canonica, dela mai multu se dea si ei cà si iobagii mireni decuiéla domniloru, se platésca si contributiune si se pórté tóte sarcinele publice.

6. Popii romanesci daca ar bate pe cineva sau ar face alte rele, cei uniti cu calvinii se fia tractati la judecata cà popii acestora, éra cei uniti cu catolicii cà popii acestora; din contra cei cari au remasu in legea loru vechia, se fia tractati totu cà pàna acilea.

7. Episcopulu romaniloru se nu mai blasteme pe nimeni, nici elu nici preotii sei, sau càndu ar fi cà se escomunice pe cineva, ci preotii romanesci se procéda in acestu respectu care dupa cum se va fi unitu cu calvinii sau cu catolicii.

Acea resolutiune guberniala tradusa in romanesc se publicatu la toti preotii prin o comisiune compusa din patru domni de pàtru confesiuni, mai antaiu in 26 Septembrie la mitropolí'a din Alba-Iuli'a, in care di a si protestatu Atanasie cu sinodulu, éra in 30 Sept. elu innoi acelasi protestu.

Caus'a fu inaintata la cardinalulu Kollonich in Vien'a, de unde le vení o resolutiune, pe care o poti aflá in Vol. I. pp. 238—240 la Nilles.

Punctele in estrasu latinescu suna asia :

Resolutio regii gubernii Transylvanici dene-gatio sacerdotum Valachorum a D. Dnis statibus etiam approbata die 26-ta Septembris 1699. Albae Iuliae cum pleno consensu etiam catholicae religioni addictorum.

Excerptio brevis ex punctis.

1-mo. Ut in majoribus pagis duo, in minoribus vero unus sacerdos sufficiant.

2-o. Ne episcopus pro pecuniis ordinet, sed per debitum examen eorum bene doctis instituendum promoveat, neve numerum supra necessarium multiplicet.

3-o. Nisi quis latine sciverit aut superiores frequentaverit scholas qualescunque, ne fiat sacerdos.

4-o. Sacerdotes non fungentes non in pagis, sed in monasteriis habitent.

5-o. Si excoluerint agros praeter ecclesiasticos, ex illis dent decimam contributionem, et alia onera supportent ratione illorum.

6-to. Si sacerdotes alios verberaverint, in suo foro competenti prosequantur laesi, juxta Approbatarum Const. P. I. tit. V. art. 5; schismatici vero modo antiquo.

7-mo. Neminem episcopus aut ipsius sacerdotes excomunicent, nisi juxta doctrinam ecclesiae latinae. Datum Albae-Iuliae e reg. Transylvaniae gubernio — Extradatum per Ludovicum Nalatzii secretarium.

Decretu despre apararea persóneloru preotiesci.

Imperatulu Leopold I. aflase inca din a. 1692 că si preotii romanesci, carii declarasera a se uni cu catolicii, sunt maltratati, batuti, aruncati in prinsori, spoliati de averi; deci acelu monarchu amenintia in decretulu seu din 23 Augustu 1692 pe tiranii din tíera cu resbunarea lui Dummedieu atotupotente, si cu a sa, declarându că aceea ce facu ei este atentatu cutezatoriu si scándulu pentru tóta lumea crestina (in totius christianitatis scandalum gravissimum vergit justamque Dei omnipotentis ac regiam vindictam merito provocat). Deci imperatulu se încerca se apere pe preotii romanesci cu tóta autoritatea sa, se intielege că sub conditiunea bine cunoscuta de a se uni cu catolicismulu.

In locu de a folosi ceva infruntarea si amerintia-rea, s'a intemplatu ceea ce observaramu in altu Nr. nesupunere cerbicósa si dupa cãtiva ani revolutiune noua.

Se póte cugetá, că in cei siepte ani de resboiu civile romaniloru le-a mersu de se póte, si mai reu; de aceea ei alergara in 1708 si la imperatulu Iosifu I. fiulu lui Leopoldu I.

Iosifu I provocându-se la decretulu tataseu din 1692, pune sè se ia intregu in transumtu, apoi ilu confirma si din partea sa. Mai apoi vomu vedea, că ardeleniloru nu le-a pasatu nici de infruntarile lui Iosifu I. Textulu decretului seu asia cum ilu avem noi dela Oradea suna :

Decretum de immunitate personali.

Nos Iosephus etc. memoriae commendamus etc. Quod . . . personae graeci ritus uti praefertur unitorum

ecclesiae, non habita juris Divini pariter et humani eatenus ratione, non minus quam cum in schismate existentes, favoribus ecclesiae se indignos reddebant, athuc serviliter tractari aequae ac si naturales eorum subditi jobbogyionesque forent, usque adeo, ut praefati domini eorumque officiales veros Dei sacerdotes, legitime ordinatos et consecratos non tantum ad quotidianos labores serviliter aliorum colonorum suorum modo compellere, verum etiam captivare, verberibus ac mulctis afficere, aliaque aperte et directe immunitati ecclesiasticae prorsus et injuriosissime repugnantia, non tantum circa personas ecclesiasticas, verum etiam circa ecclesias aliaque loca de jure exempta et res ipsorum attentare et perpetrare audeant, quod sane non tantum in populi hujusmodi ad gremium ecclesiae revertentis, verum etiam in totius christianitatis scandalum gravissimum vergit, justamque Dei Omnipotentis ac regiam vindictam merito provocat. Propterquod Nostram iram I. E. I. (#) avertere, tum scandalum hujusmodi amoliri, et ex eodem natum palabundarum adhuc ovium redeundi obstaculum tollere, insuper zelanti regis Apostolici muneri eatenus nostró, provida circumspectione respondere, ex autoritatisque Nostrae regiae plenitudine per praesentes benigne declarare volumus quatenus graeci ritus S. R. ecclesiae unitorum, tum ecclesiae ipsae tum ecclesiasticae personae tum eorum res in Apostolico hocce regno Nostro eadem prorsus immunitate ecclesiastica gaudere debeant, qua ecclesiae personaeque ecclesiasticae et res fidelium S. Romanae ecclesiae latini ritus ex SS. Canonum praescripto et terrenorum principum consensu, indultis et privilegiis effective perfrui, gaudereque dignoscuntur. Viennae 23-tia Augusti 1692. — Leopoldus. Nos proinde zelanti itidem Regis Apostolici muneri dicti Augustissimi quondam praedecessoris ac genitoris nostri desideratissimi litteras immunitationales omniaque ac singula in eisdem contenta ratas, gratas et acceptas habentes . . . pro parte totius gentis Valachorum, Graecorum ac Ruthenorum in principatu Transylvaniae degentium ratificamus, confirmamusque. Vienae 30 Martii 1708.

Documente de aceeași natura din dilele Mariei Teresiei.

Câte rele voru fi mai suferitu romanii pentru religiunea lor delá mórtea lui Iosifu I. intemplata in 17 Aprile 1711 sub urmasiulu seu Carolu VI mortu in 20 Oct. 1740, este datori'a istoriei bisericesci cá se ne spuna, dupa-ce scriitorii ei isi voru fi cástigatu isvóra, acte si documente indiecitulu mai multe decátu le avusera până acuma, că-ci in casulu contrariu aceea istoria ar remanea totu unilateralá precum a fost ea si până acuma. Colectiunea lui Hurmuzachi le póte fi cunoscuta de 4—5 ani incóce. In colectiunea lui Nilles affi afara de celelalte mai multe, in Vol. I. preste doue sute de acte incependu numai dela 1700 până cãtra 1740 adeca până la ocuparea tronului de cãtra Maria Teresi'a. Atãta inca se scie acuma, că episcopulu Inocentie dela a. 1729 până la 1732 substernuse la imperatulu 8 plansori, su-

(#) I. E. I. = in ejusmodi individua.

plice si proteste, care s'au si trimisu cu rescriptu din 11 Dec. 1732 spre investigatiune, dara fara folosu. Dela 1733 pana la 1740 au mersu alte 16 suplice la imperatulu (Nilles vol. II. p. 512). Acestea sunt forte multe in comparatiune cu cele prea puține pe care le avusera odinóra betranii nostri si inca asia, că sub rigórea censurerei vechi nici pe câte le-au avutu n'au cutediatu a le folosi dupa cumu aru fi doritu ei.

Sub episcopulu Inocentie Miculu (Klein) cătra finea vietiei imperatului Carolu VI poporulu romanescu se aflá din nou turburatu si desbinatu intre sine. Causa erá despre o parte, că domnii tieriei nici dupa patru-dieci de ani nu voiau se scie de privilegiile acordate romanilor de cătra trei imperati unulu dupa altulu, despre alt'a romano-catolicii se incercau se incalcece totu mai tare pe clerulu greco-catolicu, si in fine că reformatii desperandu de a mai puté calvini incai pe o parte de románi, dorindu inse că celu pușinu se slabésca pe catolici sau adeca pe partid'a austriaca din tiéra, isi modificara planulu in acelu intielesu, că dara se remáie romanii totu cum au fost din vechime credintiosi ai bisericei ortodoxe resaritene si lipsiti de orice drepturi politice. Spre acestu scopu feudalii calvini deschisera cale larga calugarului serbu Visarionu trimisu in ajutoriulu loru de cătra patriarchulu serbescu dela Carlovitiu. Acum incepura gónele, bataile si jafurile nebunesci ale romanilor intre sine. Atunci imperatés'a nacajita emisse decretulu ce urmédia acilea latinesce, in care mustra greu pe romani, că dupace mosiu-sen, unchiulu si tata seu le-au acordatu prin diplome atátea drepturi, privilegii si scutintie, coprinse câteva si in legile dietali; dupace pe preotii loru 'iau scutitu de dieciuieli, de vami la poduri, de honorarie si taxe pe care le dedeau inainte nemesiloru; dupace au datu ordinu strinsu, că aristocratii se nu mai póta opri pe pruncii iobagiloru dela cercetarea scólei, — acum o parte de romani s'a pusu pe turburarea pabei, atacandu biserici, case parochiali, gonindu pe preoti, batendu si silindu'i la robote iobagesci.

„*Maria Theresia etc. Universis fidelibus nostris honorabilibus vicariis, archidiaconis, et sacerdotibus, nobilibus item et aliis cujuscunque status et conditionis, gentis Valachicae hominibus, haereditarii nostri principatus Transylvaniae partiumque eidem incorporatarum incolis salutem et gratiam Nostram regio-principalem.*

Quod palam est omnibus, nec vestram memoriam refugit, quanta amoris, favoris et clementiae argumenta tum Sacratissimi quondam imperatores et reges piissimae memoriae avus, patruus et genitor noster, tum concomitanter Nos in dictam gentem Valachicam declaraverimus, beneficiisque non temendis eam cumulaverimus. Testis denique est erga illam gentem materni affectus, quo motae jura, privilegia, indulta et immunitates Valachis diplomate concessa benigne confirmare, in codicem publicorum Transylvaniae articulorum referre, Sacerdotes a decimarum, teloniorum, nauli, honorarii et taxarum aliorumque onerum praestatione immunes declarare, Iobagyionum dein Valachorum filii scholas actu fre-

quentantes, aut deinceps frequentaturi studiorum capaces, ne a dominis terrestribus impediuntur sub gravi poena statuere dignatae sumus, quibus aliisque benignissimis indultis et immunitatibus eidem genti Valachicae concessis in id omnino intendebamus, ut a nobis protecta, quiete et pacifice in illo finitimo principatu nostro viveret ac persisteret, ampliora clementiae Nostrae documenta subinde expertura; verum enim vero longe aliter et maternae voluntati Nostrae prorsus contrario modo remagi experimur; certo siquidem informamur non paucos e plebe Valachica ad sacrilegos ausus Divinisque ac humanis legibus vetitos actus tumultuarie prorupisse, templa, parochiales domos violando, parochos exturbando, eorum personas invadentes indigne tractando, detinendo, verberando, ad census laboresque coloniales praestandos contra resolutionem et jussionem Nostram cogendo. Viennae Austriae 15 Aprilis 1741.

Maria Theresia, m. pr.

Gubernu; dieta si preste totu feudalii n'au voitu se scia nimicu nici de ordinile imperatesei si nici de diplom'a a dou'a leopoldina nu voiau se audia; dara nici episcopulu Inocentie nu voia se incetodie cu suplicele recoursele, si protestele sale la curtea imperiala mai alesu dupace tinuse sinodulu celu mare din Maiu 1739. Certele aprige s'au continuatu pana in a. 1743. Atunci Maria Teresi'a dete resolutiunea sa memorabila din 9 Septembrie, pe care o aflaramu in colectiunile lui Sincai, acum inse o vedemu publicata si la Nilles V. II. pp. 584—551, dara si acésta fara niciunu folosu pentru natiume, ci spre mai mare turburare, de unde a urmatu si caderea episcopului si mórtea lui in exiliu. In fine cestiunea se stramutá in dieta.

(Urmédia).

Scól'a superióra de fetitie din Sibiiu.

(Continuare din Nr. 5—6).

La apelulu comitetului „Asociatiunii transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu“ de a contribui mijlóce banesci intru infintiarea si sustinerea scólei superióre de fetitie cu internatu au mai respunsu:

Transportu din Nr. 5—6, 1886: 3746 fl. 43 cr., 200 fl. obligatiuni, 20 fl. libelu de depuneri.

Prin list'a nr. 31 (colectoru dl Nicolau Hentiu, notariu in Gurariului): Nicolau Hentiu 10 fl.; Dionisiu Aaronu, pa rochu 5 fl.; Iacobu Hanzu, cassariu com. 1 fl.; Ioanu Manta invetiatoriu 3 fl.; Ioanu Demianu fostu primariu 1 fl.; Ioanu B. Stoiti'a, economu 1 fl.; Ilia Bradu, juratu 1 fl.; Ioanu Rebege, proprietariu 2 fl.; Iacobu Arsenie, proprietariu 5 fl.; Ioanu Voicu, proprietariu 1 fl.; Ioanu Tristi, primariu 1 fl.; Ioanu Alemanu, v. notariu 1 fl.; toti din Gurariului. Sum'a listei 32 fl.

Prin list'a nr. 82 (colectoru dl Vicentiu Babesiu, ablegatu in Budapest'a): Antoniu Mocsonyi de Foen, proprietariu mare 200 fl.; George Mocsonyi de Foen, prop. mare Budapest'a 200 fl.; Dr. Alecsandru de Mocsonyi, prop. mare in Budapest'a 100 fl.; Dr. Eugeniu de Mocsonyi, prop. mare in Capalnasiu 100 fl.; Vicentiu Babesiu, deputatu dietalu in Budapest'a 20 fl.; Sum'a listei 620 fl.

Prin list'a nr. 7 (colectoru dl Nicolau Soiu, preotu in Turchesiu): Radu M. Odoru, epitropu 1 fl.; George I. Caciula, economu 50 cr.; Nicolae Bezerea, negutiatoriu 1 fl.;

Ioanu G. Pertache, economu 20 cr.; Nicol. I. Iuganariu, negutiatoriu 50 cr.; Irimie D. Irimie, negutiatoriu 50 cr.; Ioanu Seitonu, negutiatoriu 20 cr.; Irimie P. Costantinu, economu 50 cr.; Vid. Ana I. Gavrilă, negutiatoriu 50 cr.; Ioanu G. Gligorie, negutiatoriu 10 cr.; Ioanu Peteu, dileriu 10 cr.; Ioanu I. Gavrilă, croitoru 10 cr.; Stefanu Argaseala, negutiatoriu 50 cr.; Ioanu C. Purecelu, economu 20 cr.; Ioanu M. Caciula, negutiatoriu 20 cr.; George Stoianu, negutiatoriu 20 cr.; Ioanu Popa, negutiatoriu 50 cr.; Vid. Maria M. Jiga, negutiatoriu 10 cr.; Vid. Susana Al. Odoru, negutiatoriu 6 cr.; Maria 10 cr.; Vid. Paraschiva I. Sulica, económa 50 cr.; Radu Banciu, negutiatoriu 20 cr.; Neteu Gatoffu, negutiatoriu 10 cr.; dela mai multi câte unu cruceriu 34 cr.; Nicolae Soiu, preotu 1 fl.; toti din Turchesiu. Sum'a listei 9 fl.

Prin lista nr. 13 (colectoru dl Alecsiu Verz'a, parochu in Satulung): Alecsiu Verz'a, preotu 1 fl.; Elena Verz'a, preutésa 1 fl.; Ana Petricu, económa 50 cr.; George Seitanu, economu 1 fl.; Voicu Rosculetiu, economu 1 fl.; Maria St. Tocitu 1 fl.; Florea Mamoiu, economu 50 cr.; Romulu Mircea, invetiatoriu 1 fl.; George N. Popa, economu 1 fl.; Ioanu, Bodeanu, economu 50 cr.; Dreganu Peteu, economu 50 cr.; Ioanu Gavetu, economu 50 cr.; George G. Popa, economu 50 cr.; Vladu Manole, economu 1 fl.; Dreganu Sasu, economu 1 fl.; Stefanu Nistoru, economu 1 fl.; Nicolae Pana, economu 1 fl.; Ioanu Citiei, cântaretiu 20 cr. toti din Satulungu. Maria G. Stoianu, económa 80 cr.; Julius Jekelius, farmacist 2 fl. toti din Cernatfalu. Sum'a listei 17 fl.

Prin lista nr. 41 (colectoru dl Dionisiu Siulutiu, jude reg. in Turd'a): Grigore Moldovanu, inv. scol. 2 fl.; I. Filipescu, amplotiat 1 fl.; Anania Moldovanu, adv. 2 fl.; D. St. Siulutiu, jude reg. 15 fl. Toti din Turd'a. Sum'a list. 20 fl.

Prin lista nr. 6. (Colectoru dl George Urdea, preotu in Cernatu) George Urdea, preotu 1 fl.; Eufrosina Urdea, preotésa, 1 fl.; Vasile Domsia, preotu 1 fl.; Ioanu Zichil invetiatoriu 60 cr.; Bucuru Borosiu, economu 1 fl.; Ana Mateiu Mocanu, economu 80 cr.; Voicu Rosculetiu, economu 80 cr.; Maria Vladu Motioiu, economu 50 cr.; Maria Voicu Motioiu economu 50 cr.; Stanca I. Albaletiu, economu 1 fl.; Thalu Andrasiu, birtasiu 50 cr.; Ioanu Ialea, economu 50 cr.; Neagoe Ginglea, economu 20 cr.; Siposiu Ianos, notariu 1 fl. toti din Cernatu. Sum'a listei 10 fl. 40 cr.

Prin lista nr. 144. (Colectoru dl Ioanu Petricu protopresbiteru in Brasiovu). Ioanu Petricu, protopresbiteru 5 fl.; Bartolomeiu Baiulescu, parochu 3 fl.; George Persinariu, parochu 2 fl.; toti din Brasiovu. Ioanu Maximilianu, parochu in Stupini 1 fl.; Ioanu Eft. Popoviciu, parochu 1 fl. 20 cr.; Simeonu F. Iancolescu, notariu 1 fl.; Gregoriu D. Paltineanu invetiatoriu 50 cr.; Petru P. Danciu, invetiatoriu 50 cr.; Ioanu Gavrilescu, invetiatoriu 50 cr.; Ioanu Stefanu epitropu 20 cr.; Ioanu Ciollanu jun., economu 30 cr.; Moise Scorenica, epitropu 20 cr.; George Gremade, primariu 20 cr.; Ioane Neguliciu, agricultoru 20 cr.; Zacheiu Anghielu, epitropu 20 cr.; toti din Tintari; Ioanu Marinu, parochu in Crisbavu 60 cr.; Ioanu Tulbanu, parochu in Nou 50 cr.; Ioanu Popu Craiovenu, parochu in Halchiu 1 fl.; Stefanu Popoviciu, invetiatoriu in Halchiu 40 cr.; Toma Barsanu, parochu in Dârste 2 fl.; Colectati dela poporulu din Dârste 1 fl. 5 cr.; Ioanu Olteanu parochu in Dobârleu 50 cr.; Filipu Creitariu, parochu in Bodu 2 fl. 80 cr.; Ioanu Leucescu, parochu 60 cr.; Ioanu Stoica, invetiatoriu 50 cr.; Dumitru George, cantoru 20 cr.; George Radu, epitropu 50 cr.; Ioanu Siolca, economu 20 cr. Ioanu Bordénu, economu 20 cr.; George Siolca, economu 10 cr. toti din Rotbav. Sum'a listei 27 fl. 15 cr.

Prin lista nr. 29 (colectoru dnulu Ioanu Drocu protopopu in Mercurea): Ioanu Drocu, protopopu 10 fl.; Moise Branisce, pretoru 3 fl.; Basiliu Grévu subjude reg. 3 fl. toti din Mercurea. Sum'a listei 16 fl.

Afară de lista a mai contribuit domnulu c. r. capitanu Vincentiu Visoina dela reg. de inf. Nr. 50 din Krblljna in Bosnia 5 fl.

Vladu Ferdinand von Müllnern c. r. majoru in pensione in Vilachu 50 fl.

Prin lista nr. 42. (Colectoru dnulu Galactionu Siagau protopresbiteru in Idicelu): Galactionu Siagau, protopresbiteru in Idicelu 10 fl. Suma listei 10 fl.

Prin lista nr. 28 (Colectoru dnulu Avramu Pacurariu, protopresbiteru in M. Ilia). S. Borha, pretoru in M. Ilia 3 fl. Lucretia Borha 2 fl.; Dimitrie Nistoru, preotu in Glodgilesci 1 fl.; Maria Avramu Pacurariu, protopopésa in M. Ilia 2 fl.; Avr. Pacurariu, protopresb. in M. Ilia 3 fl. Sum'a listei 11 fl.

Prin lista nr. 127. (Colectoru dnulu Nicolau Zigre adv. in Oradea mare): Belesiu Ieroteiu, 2 fl.; I. Popu 1 fl.; N. Zigre, advocatu 2 fl. toti din Oradea mare. Suma listei 5 fl.

Prin lista nr. 93. (Colectoru dnulu Aurelu Suci, advocatu in Aradu): Romulu Ciorogariu, profesoru 1 fl.; Lazaru Ionesu, advocatu 2 fl.; Augustinu Hamsea, asesoru consistorialu 2 fl.; Clemente Lupasiu, cassaru 1 fl.; Ioanu Belesiu, advocatu 2 fl.; Teodoru Ceontea, profesoru 50 cr.; Vasile Mangra, profesoru 1 fl.; Aurelu Suci, advocatu 2 fl. 50 cr.; toti din Aradu. Suma listei 12 fl.

Prin lista nr. 81. (Colectoru Dómna Ecaterina P. Fasiu in Vascau): Ana Andru, preotésa in Chiscou 2 fl.; Valeria Popu, din Hollod 2 fl.; Rosa Andru, din Dumbraveni 2 fl.; Sava Andru, notariu in Dumbraveni 4 fl.; A. Gaboff, preot in Rieni 1 fl.; Nicolae Cucu, preotu in P. Zovoeni 1 fl. 50 cr.; Mihuti'a Precupu, jude in P. Zovoeni 50 cr.; Giurcan Vasile, perceptoru in P. Zovoeni 50 cr.; Iosifu Vaiu, notariu in Rieni 4 fl.; Teodoru Oncea, notariu in B. Lazuri 2 fl.; Ecaterina Oncea, in B. Lazuri 1 fl.; Vallerstein Iosef, ospatariu in B. Lazuri 20 cr.; Alesandru Pellesiu, preotu in B. Lazuri 50 cr.; Vese Simeonu, economu in B. Lazuri 20 cr.; Popa Teodoru, economu in B. Lazuri 10 cr.; Oncea Pascu, economu in B. Lazuri 40 cr.; Filipu Todoru economu, in B. Lazuri 50 cr.; Tovianu Mikulaj, economu in B. Lazuri 20 cr.; Iovanu Vasilie, economu in Baleni 50 cr.; Iovanu Ioanu, economu in B. Lazuri 1 fl.; Laza Petru Pavelu, economu in Baleni 1 fl.; Georgiu Popoviciu, preotu in Steinu 1 fl. 50 cr.; Moise Michailoviciu, invetiatoriu in Rieni 30 cr.; Vasilie Sala, invetiatoriu in Vascau Baresci 50 cr.; Ecaterina Fasiu, judecesu in Vascau, 3 fl.; Paulu Fasiu, jude reg. in Vascau 5 fl. Sum'a listei 35 fl. 40 cr.

Prin lista nr. 36 (colectoru dl. Dr. Albertu Balintu, medicu in Rosia): Carolu Henzelu, proprietariu 1 fl.; Ioanu Vladu, proprietariu 1 fl.; Ioane Almasean 2 fl.; Georgiu Cosm'a 2 fl.; Alesandru Henzel 1 fl. 11 cr.; Alesandru Giora, colectoru 2 fl. 9 cr.; Georgiu Bocanits, comerciante 1 fl.; Simeonu Henzel, proprietariu 1 fl.; Dr. Balintu Albertu, med. 3 fl.; toti din Rosia. Sum'a listei 14 fl. 20 cr.

Prin lista nr. 19 (colectoru d-na Lucretia Olariu, in Deva): Ioanu Beltitianu, proprietariu in România 1 fl. 10 cr.; Lucretia C. Olariu in Deva 5 fl. Sum'a listei 6 fl. 10 cr.

Prin lista nr. 54 (colectoru dl. Nicolae Ivanu, preotu in Aiudu): Veturia Ivanu fiica de preotu din Aiudu 5 fl.; Capelu Iosifu, (?) not. in Lepadiea rom. 1 fl.; Eugenia Presia, sotie de subpretoru in Benicu 2 fl.; Carolina Betecuiu, notarasitia in Benicu 1 fl.; Maria Francu, primarésa in Benicu 1 fl.; G. S. fost notariu in Benicu 50 cr.; unu amicu alu scoléi din Selistei 50 cr.; Ana Radu, preutésa in Mesicreacu 1 fl.; Grigoriu Mezei, oficialu de economie in Cricau 4 fl.; Popa Ioanu, proprietariu in Cricau 30 cr.; Oare cine din Cricau, economu 40 cr.; Salvina Neagoe, fiic'a de preotu in Tibru 50 cr.; Sab. Muncusiu, preotésa gr.-or. in Cricau 80 cr.; Maria Metesu n. Popu, not. in Cricau 1 fl. Sum'a listei 19 fl.

Prin lista nr. 12 (colectoru dl Traianu Metianu, protopopu in Zernesti): Traianu Metianu, protopopu 5 fl.; Garoiu Nicolau, advocatu 2 fl.; Stanciu Garoiu, diurnistu 1 fl.; Nicolau Penciu, jude reg. 2 fl.; Ioanu Danu, preotu 2 fl.; Nicol. Cinteau, medicu 1 fl.; Andreiu Seucea, proprietariu 50 cr. toti din Zernesti. Sum'a listei 13 fl. 50 cr.

Prin list'a nr. 20 (colectoru d-na Eufemia Horvath in Deva): Eufemia Horvath din Deva 5 fl. Sum'a listei 5 fl.

Prin list'a nr. 48 (colectoru dl Ioanu Siandru, senatoru in Sighisóra): Charlotte Fetti 1 fl.; Ioanu Siandru, senatoru 1 fl.; Ioanu Munteanu, invetiatoriu 50 cr.; Mateiu Radu, invetiatoriu 20 cr.; Ambrosiu Stoicoviciu, invetiatoriu 30 cr.; Teodoru Mussonu, cancelistu 50 cr.; Gavriila Popu, diurnistu 50 cr.; Georgiu Negru, diurnistu 30 cr.; toti din Sighisóra. Sum'a listei 4 fl. 30 cr.

Prin list'a nr. 130 (colectoru d-na Ecatarina de Puscaru in Budapest'a): Ecatarina de Puscaru in Budapest'a 5 fl. Sum'a listei 5 fl.

Prin list'a nr. 14 (colectoru dl Alesandru Belea, pretoru in Branu): Iacobu Zorca, notariu in Vladeni 1 fl.; Iacobu Zorca, invetiatoriu in Vladeni 1 fl.; Ioanu Ratiu, notariu in Simonu 1 fl.; Nicolae Mohanu, notariu in Tohanu vechiu 1 fl.; George Pandrea, primariu in Tohanu vechiu 50 cr.; Ioanu Stoianu, primariu in Bran 50 cr.; George Manoiu, primariu in Simonu 50 cr.; Ioanu Voiculetii, primariu in Mociculu inferioru 30 cr.; Alesandru Bellea pretore in Branu 1 fl. Sum'a listei 7 fl.

Prin list'a nr. 3 (colectoru dl Petra-Petrescu, in Brasiovu): Elena Stefanu Sotiru, propriet. 10 fl.; Hareti St. Sotiru, propr. 10 fl.; Eugenia Dr. Cioranu, propr. 10 fl.; Florica Cioranu 5 fl.; Dr. Petru Cioranu, medicu 10 fl.; N. Petra-Petrescu 2 fl.; toti din Brasiovu. Sum'a listei 47 fl.

Prin list'a nr. 16 (colectoru dl Iuliu Danu, administratoru protop. in Fagarasiu): Iuliu Danu, administratoru protopopescu in Fagarasiu 3 fl.; Zinca Romanu, proprietara in Fagarasiu 5 fl.; Augustu Cepesiu contabilu in Fagarasiu 2 fl.; N. Chiornitia, proprietariu in Cucuiata 5 fl.; Boeru Gyorgy, proprietariu in Cucuiata 2 fl.; Aldulea Metianu, revisoru com. in Fagarasiu 2 fl.; Alesandru Cepesiu comerciante in Fagarasiu 1 fl.; Ioanu Cepesiu, candidat de advocatu in Fagarasiu 2 fl.; Georgiu Pralea, parochu in Breaza 1 fl.; Ioanu Husiu, invetiatoriu in Breaza 1 fl.; Georgiu Comanicu, parochu in Veneti'a infer. 1 fl.; Ioanu Stoic'a, invetiatoriu in Veneti'a infer. 1 fl.; Iacobu Oana, invetiatoriu in Parau 1 fl.; Georgiu Stoic'a, v. notariu in Veneti'a infer. 1 fl.; Georgiu Comanicu, notariu in Veneti'a infer. 3 fl.; Georgiu Comsia, invetiatoriu in Comana sup. 1 fl.; Luca Francu, primariu in Comana sup. 50 cr.; Georgiu St. Pasere, primariu in Veneti'a sup. 50 cr.; Ioanu Popitia, parochu in Comana infer. 1 fl.; Ioanu Capata, invetiatoriu dirig. in Veneti'a infer. 2 fl. Sum'a listei 36 fl.

Prin list'a nr. 125 (colectoru dl Filaret Musta, protosinghelu in Caransebesiu): Prea Sánti'a S'a Domnulu Ioanu Popasu Episcopulu Diecesei Caransebesiulu 20 fl.; Traianu Doda, c. r. generalu in pensie 5 fl.; Iosifu Seracinu c. reg. vice colonelu 5 fl.; Ioanu Bartolomeiu secret. consist. 3 fl.; Stefanu Velovanu, prof. dir. la instit. pedag. 2 fl.; Dr. Ioanu Paulu, prof. la instit. pedagogicu 2 fl.; Dr. Leo Muresianu, prof. de igiena 2 fl.; Parintele Georgiu Petrescu, prof. de tipicu 1 fl. 50 cr.; Ioanu Pinciu, prof. la inst. teol. 1 fl.; Dr. Iuliu Olariu, prof. la inst. teolog. 1 fl.; Iosifu Balanu, prof. de economie la inst. teolog. 1 fl.; Ioanu Popovicu controloru dieces. 1 fl.; Traianu Barzu, esactoru dieces. 1 fl.; Ilie Moaca, cancelistu dieces. 50 cr.; Ilie Curescu, locoteninte in pens. 1 fl.; Filaretu Musta, protosinghelu 10 fl.; Georgiu Sierbanu, advocatu 2 fl.; Ioanu Nemoianu, advocatu 2 fl.; toti din Caransebesiu. Sum'a listei 61 fl.

Prin list'a nr. 215 (colectoru dl Dr. Constantinu Moisilu, profesoru in Naseudu): Dr. Constantin Moisilu 3 fl.; Leontine Scridonu 2 fl.; Gabrieliu Scridonu, profesoru 1 fl.; Gregoru Pletosu, prof. 1 fl.; Leone Pavelia, prof. 1 fl.; Lucretia Moisilu 2 fl.; Alexa Siotcopa 1 fl.; I. Ghetia, prof. 1 fl.; I. Tanco, prof. 1 fl.; Simionu Stoica, medicu 1 fl.; Octaviu Baritiu, prof. 3 fl.; Leonu Piciu, com. cart. fund. regiu 1 fl.;

Basiliu Siuteu, cancelistu 50 cr.; toti din Naseudu. Sum'a listei 18 fl. 50 cr.

Prin list'a nr. 217 (colectoru dl Mihaiu Domide, directoru la scol'a triviala in Sangeorgiu): Ioana Tanco, protopopésa veduva 10 fl.; Laura Sohorca, preutésa 2 fl.; Elisabeta Marica, preutésa 1 fl.; Ioanu Bobu, otelier 1 fl.; Tavifta Darabanu, propr. 3 fl.; Vasile Chibuleteanu, notaru 1 fl.; Mihaiu Domide, directoru scol. 2 fl.; toti din N. Sangeorgiu. Sum'a listei 20 fl.

Prin list'a nr. 218 (colec. dl Paulu Besia, inv. in Borgo-Prundu): dela Paulu Besia, inv. 1 fl. Sum'a listei 1 fl.

Prin list'a nr. 100 (colectoru dl Dr. Aureliu Maniu, not. publicu in Oraviti'a): Ermina Maniu 10 fl.; Dr. Aureliu Maniu, not. pub. 20 fl.; A. Letiti'a Lep'a, advocatésa 5 fl.; Cata Traila 2 fl.; Gavrilu Militiu, prop. mare 1 fl.; Iosifu Novacu, docente triv 1 fl.; Orecine 1 fl.; Eugenia Munteanu 1 fl.; toti din Oraviti'a. Sum'a listei 41 fl.

Prin list'a nr. 221. (Colectoru dnulu Patriciu Barbu, advocatu in Reghinu): Patriciu Barbu, advocatu in Reghinu 5 fl. Elena Barbu, propr. in Reginu 1 fl.; Basiliu Mera, not. cerc. in Habicu 1 fl.; P. Neagosiu, med. in Deda 1 fl.; Sum'a listei 8 fl.

Prin list'a nr. 222. (Colectoru dnulu Patriciu Barbu, advocatu in Reghinu): Demetriu Lupu, proprietariu 1 fl.; Zacharie Lupu, parochu 1 fl.; Alesandru Ternaveanu, preotu 1 fl.; Leone Lupu, parochu 1 fl. toti din G. Hodacu, Ioanu Petru, capelanu in Ibanesci 1 fl. Sum'a listei 5 fl.

Prin list'a nr. 223. (colectoru dnulu Patriciu Barbu advocatu in Reghinu): Georgiu Popu, not. cercualu 1 fl.; Isidoru Marcu, adjunctu not. 20 cr.; Petru Ciobotariu, preotu 50 cr.; Ecatarina Ciobotariu, preotésa 50 cr.; Sofia Papu, notarésa 1 fl., toti din M. Regen, G. Duma, prim. in E. Sacalu 50 cr.; Iac. Stanilla, preotu in Lueriu 1 fl. Sum'a listei 4 fl. 70 cr.

Prin list'a nr. 224. (Colectora Constanti'a Platonu notarésa in Gyó-Salamas): Constanti'a Platonu, notarésa 1 fl. Georgiu Tieranu, preotu 50 cr.; Nicolau Mandru, colectoru de dare 50 cr.; Ioanu Platonu, subjude comunalu 20 cr.; Alimpiu Trifu, invetiatoriu 30 cr.; Ioan Platonu, alui Michaila proprietariu 20 cr.; Ana Baiesiu, proprietarésa 50 cr.; toti din Gyó-Salamas, Iuliana Campeanu, preotésa 50 cr.; Mihaiu Hurubéu colectoru de dare 20 cr.; Dumitru Musca, subjude com. 40 cr.; Petru Gaftonu, invetiatoriu 20 cr.; Vasiliu Cotfasu, proprietaru 20 cr.; Ioanu Huruba lui Vasile, proprietariu 20 cr.; Dumitru Muresianu I. Vasile proprietariu 10 cr. Nicolau Popu, proprietariu 10 cr.; Vasile Urzica, primariu comunalu 10 cr. toti din Gyó-Varvizu, Iuliana Sbarcea, preotésa 50 cr.; Maria Chetianu protopopésa veduva 50 cr.; Letitia Cristea jună, 40 cr.; Simeonu Popescu, teologu abs. 40 cr.; George Popescu, preotu, 50 cr.; Aurelia Popescu, proprietarésa 2 fl.; Corn. Maieru, preotésa 50 cr.; Anita Maieru, propr. 50 cr., toti din Topliti'a româna. Sum'a listei 10 fl. 50 cr.

Prin list'a nr. 225, Ioanu Siandoru, paroch in M. Cuiesti, 5 fl.; Demetriu Olténu, parochu in Morareni 2 fl.; Iosef Fineu, mag. post. Deda 3 fl. Sum'a listei 10 fl.

Prin list'a nr. 226. Petru Botianu, preotu in Dumbrava 20 cr.; Petru Nicolae, preotu in Ghurgiu 15 cr.; Nicolau Berianu, preotu in Tilpisiu mare 10 cr.; Constantinu Popu, preotu in Orsiova 50 cr.; I. Crisianu, preotu in Abafia 20 cr. Zacheiu Grauru, preotu in Sidriasiu 20 cr.; Vasile Popu, preotu in Casiva 10 cr.; I. P. Chinezu, preotu in M. Ludosiu 20 cr.; Basiliu Ratiu, prot. in Reghin 2 fl. Sum'a listei 3 fl. 65 cr.

Diletantii români din Sibiiu contribuiri posterioare 3 fl. Sum'a totală 4969 fl. 83 cr., 200 fl. obligatiuni, 20 fl. libelu de depuneri.

Sibiiu, 15 Martie 1886.

Comitetulu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului românu.